

جهان شناسی

مطبوعه علمی دانشجویی جهان شناسی ■ اسفند ماه ۱۳۹۵ خورشیدی ■ سال اول ■ شماره چهارم ■ قیمت ۲۰۰۰ تومان

لطفا به ما پیام دهید...	نقدی بر سر زندگی فضای شهری	روستای پلکانی سر آقا سید	حادثه چرنوبیل
نیوشا امینیان	سعید علمی	فریبا عباسی	مینا سلطانی
صفحه ۳	صفحه ۱۷	صفحه ۵	صفحه ۶

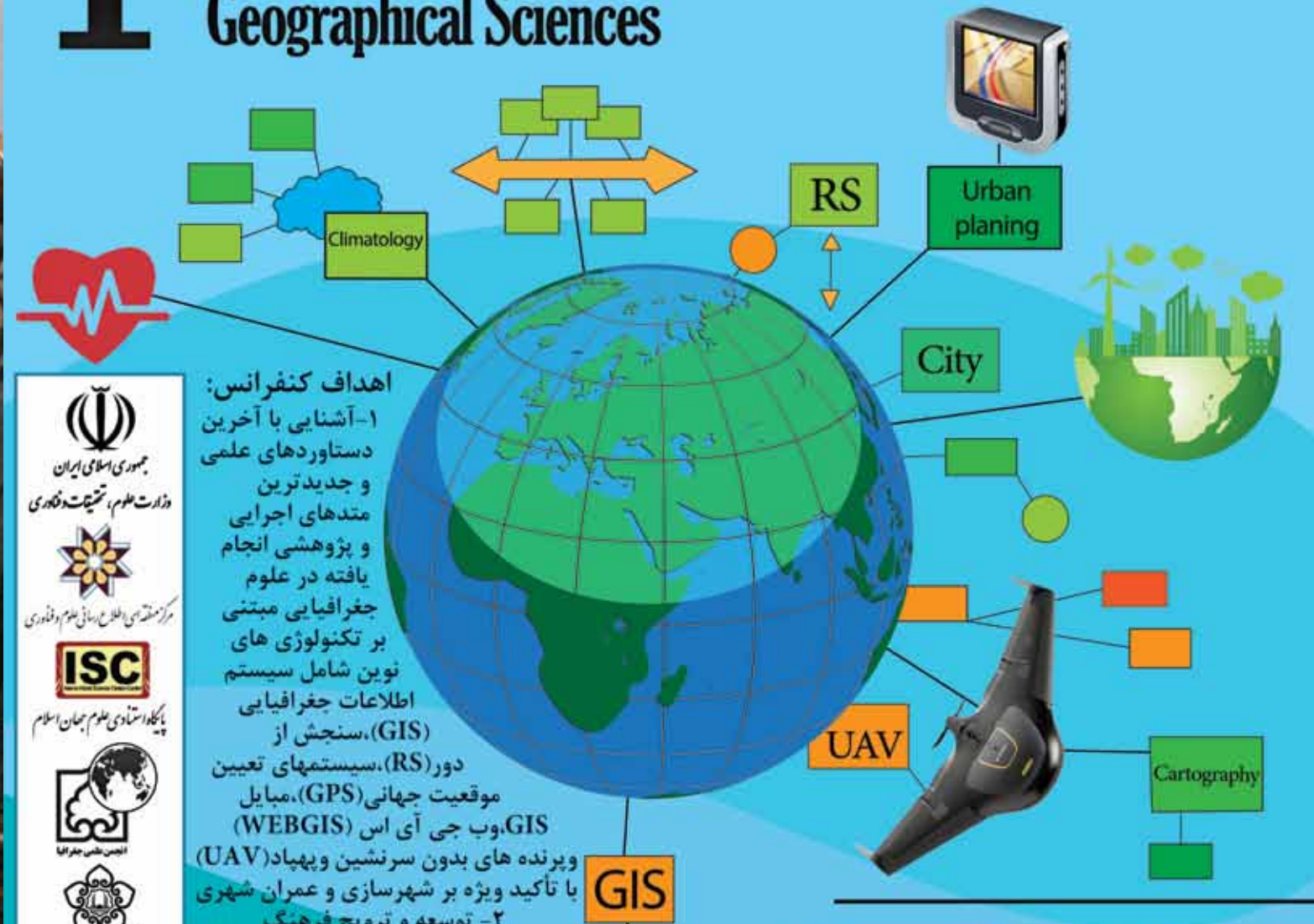

اولین کنفرانس ملی اندیشه ها و فناوری های نوین در علوم جغرافیایی

دانشگاه زنجان

1st National Conference of Ideas and New Technologies in Geographical Sciences

مهلت ارسال مقالات: ۱۶ فروردین ۹۶

تاریخ برگزاری: ۱۶ اردیبهشت ۹۶

مقالات منتخب همایش در نشریه تخصصی گروه جغرافیا انتشار می یابند.

دبیر خانه کنفرانس: زنجان - کیلومتر ۶ جاده تبریز - دانشگاه زنجان - گروه جغرافیا
 تلفن گروه: ۰۲۴۳۳۰۵۴۲۰۳ تلفن دانشکده: ۰۲۴۳۳۰۵۲۲۹۹ فاکس: ۰۲۴۳۳۲۲۸۳۲۰۱
 وب سایت: <http://conf.isc.gov.ir/Geographic>

- جمهوری اسلامی ایران
- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
- مرکز تحقیقات علمی و نوآوری
- ISC
- انجمن جغرافیای ایران
- انجمن جغرافیای ایران
- انجمن برنامه ریزان شهری ایران
- انجمن جغرافیای اطلاعات مکانی ایران
- انجمن رستورس ایران
- CIVILICA

فهرست

- لطفاً به ما بیاموزید/نیوشا امینیان
صفحه ۳
- روایت پرفسور کردوانی از خشکسالی/امین جوادی
صفحه ۴
- روستای پلکانی سر آقا سید/فریبا عباسی
صفحه ۵
- به چرنوبیل خوش آمدید/مینا سلطانی
صفحه ۶
- آلودگی هوا/امین جوادی
صفحه ۸
- اندیشه ی ژنو پلتیک پارسیان/محمد جواد حسن لو/
صفحه ۱۰
- پرونده ویژه/هنر برای حفاظت در مناطق روستایی/فاطمه شامی
صفحه ۱۲
- تبعات خشک شدن دریاچه ی ارومیه زیانبار تر از جنگ تحمیلی/مهدی بابایی
صفحه ۱۳
- ژنو توریسم/فریبا رضایی
صفحه ۱۴
- بیکار ترین رشته های دانشگاهی کدامند؟
صفحه ۱۵
- ارزش آداب و رسوم سنتی خود را بدانیم/فریبا عباسی
صفحه ۱۶
- نقدی بر سر زندگی فضاهای شهری ایران/سعید علمی
صفحه ۱۷
- ۸۰ درصد از منابع وصول در آمد شهرداری زنجان ناپایدار است/فاطمه شامی
صفحه ۱۸
- معرفی کتاب پویایی نظام شهری
صفحه ۱۹
- معرفی کتاب جغرافیای توسعه در جهان و ایران
صفحه ۱۹
- سر شماری اینترنتی چقدر به محیط زیست کمک کرد؟
صفحه ۱۹

راه های ارتباطی:

ایمیل نشریه:

JORNAL.GEO.ZNU@GMAIL.COM

تارنگار انجمن:

WWW.SSGEOGERAPHY-ZNU.BLOG.IR

سر مقاله

ما دنبال تغییر اوضاع هستیم

تغییر نگاه مسئولان به انجمن های علمی به دور از تفاوت و تبعیض رویکردی هست که تمام فعالان علمی، فرهنگی، دانشجویی به دنبال هستند. نگاهی که به انجمن های علمی دیدی جانبدارانه دارد و سبب کند شدن فعالیت های برخی انجمن های علمی می شود و از طرفی به برخی از انجمن های علمی سرعتی پرشتاب می بخشد. یکی از نیازهای اولیه انجمن های علمی داشتن محل مناسب برای شاخص شدن موقعیت و فعالیت در آن است. محلی که قابل رویت، دارای امکانات اولیه همچون اینترنت و برق باشد و بتوان در آن از حداکثر زمان استفاده بهره برد. مسئله ای که بسیاری از انجمن های علمی دانشگاه انسانی با آن درگیر هستند، که برخی از آنان با پیگیری های یک ساله و چند ساله دانشجویان حل شده و برخی همچنان باقی است. حل شدن یا حل نشدن مسائل دانشجویان در انجمن های علمی مهم است اما چیزی که مهم تر است، این است که فعالیت انجمن های علمی در جهت دستیابی به حقوق اولیه خود سبب ایجاد فرسایش و کندن شدن فعالیت های اصلی انجمن یا به طور کلی انحلال آنها می شود. مسئله ای که بسیاری از انجمن های علمی دانشگاه انسانی با آن درگیر هستند در حقوق اولیه آنان است. در حالی که بسیاری از انجمن های دانشگاه دیگر به هر نحوی از حقوق مناسب تری برخوردارند و با خیال آسوده تری به دنبال اهداف و وظایف خود هستند. در یک کلام خلاصه بگویم ما دنبال تغییر دادن اوضاع هستیم، اوضاعی که نه به نفع دانشگاه است و نه به نفع دانشجو.

صاحب امتیاز: انجمن علمی جغرافیا

مدیر مسئول: امین جوادی

سر دبیر: محمد جواد حسن لو

طراح هنری: محمد جواد حسن لو

اعضا هیئت تحریریه: نیوشا امینیان، سمیرا

مهاجری، فریبا عباسی، مینا سلطانی، فریبا

رضایی، فاطمه شامی، سعید علمی، امین

جوادی، خدیجه بیگدلی، مهدی بابایی، محمد جواد

حسن لو

http://telegram.me/
geographersznu

معرفی کتاب پویایی نظام شهری ایران

تالیف اصغر نظریان

مقدمه:

شهرنشینی روندا اجتماعی برجسته ای است که موجب دگرگونی در روابط متقابل انسان بامحیط یا انسان های دیگر میشود. تحولاتی که در قرن اخیر در ارتباط با استقرار حکومت و دولت های مرتبط با اقتصاد صنعتی و سرمایه داری جهانی به وقوع پیوسته موجب دگرگونی در روند تمدن و فرهنگ عمومی شهر نشینی، عملکرد شهرها، توسعه و گسترش آنها گردیده است.

کتاب پویایی نظام شهری در ایران ضمن بررسی خلاصه ای از سیر تحولات و مکانیزم های حاکم بر شهر و شهرنشینی در ایران، پویایی شهری در نیم قرن اخیر را مورد توجه قرار داده و متغیرهای تاثیر گذار در نظام شهری را بررسی میکند. موضوع اصلی این کتاب شهرنشینی است.

این کتاب چاپ سال ۱۳۹۲ و به قلم دکتر اصغر نظریان میباشد.

ناشر: انتشارات میتکران.

این کتاب دارای ۳۱۲ صفحه میباشد. در قطع وزیری و با جلد شومیزاست.

در این کتاب از منابع متعدد و گوناگون فارسی و انگلیسی استفاده شده که در آخر کتاب ذکر شده است.

این کتاب شامل ۹ فصل با موضوعات کاربردی و جالب و دارای نقشه ها و جداول گوناگون میباشد.

موضوعات فواصل این کتاب عبارت انداز:

فصل ۱: تاریخ و دیدگاه های پیدایش شهر و شهرنشینی

فصل ۲: شهرنشینی در دوره ی باستان (پیش از اسلام)

فصل ۳: شهر و شهرنشینی در دوره ی اسلامی

فصل ۴: بازسازی و تجدید ساختار نظام شهری ایران

فصل ۵: دوره پهلوی و استقرار نظام سرمایه داری

فصل ۶: پویایی نظام شهری و سازمان فضایی آن بعد از انقلاب اسلامی

فصل ۷: نظام سلسله مراتبی شهرهای ایران

فصل ۸: شهر و نظام شهری در طرح های توسعه ملی

فصل ۹: چالش ها و سیاست های راهبردی در نظام شهری ایران

معرفی کتاب جغرافیای توسعه در جهان و ایران

مؤلف: رابرت هودر

مترجمین: دکتر فضیله خانی-ناصر جوادی

سال چاپ: ۱۳۸۶

شابک: ۹۶۴-۸۸۱۱-۱۶-۴

تعداد صفحه: ۲۴۸

جغرافیای توسعه یک کتاب پژوهشی و دانشگاهی ارزشمند و برانگیزاننده است که حاوی مطالعات موردی متفاوتی می باشد. این کتاب درک یکپارچه از توسعه و مسائل مکانی توسعه در چارچوب اقتصاد و جامعه جهانی ارائه می دهد.

عناوین کتاب طیفی از مسائل توسعه جمعیتی و فرهنگی تا کشاورزی و صنعتی

را دربرمیگیرد. مطالعات موردی در غالب توضیحات راه حل های ممکن و همچنین

مسائل را در سطوح محلی-ملی-بین المللی برجسته می سازد.

سر شماری اینترنتی چقدر به محیط زیست کمک کرد؟

به نقل از پایگاه اطلاع رسانی سازمان حفاظت محیط زیست: در سر شماری سال جاری که برای نخستین بار در کشور بخشی از آن به صورت اینترنتی صورت گرفت، از انتشار حدود ۶۵ هزار تن دی اکسید کربن جلوگیری و با حفظ ۳۳ میلیون برگ کاغذ به عبارتی حدود ۲۴۵۰ اصله درخت حفظ شده و در مصرف ۶۵،۲ میلیون لیتر آب و ۶۵۲۰۰۰ کیلووات برق صرفه جویی به عمل آمد. به علاوه ۲۴۵۰ اصله درخت، سالانه ۱۴۷۰۰ کیلوگرم دی اکسید کربن را به اکسیژن تبدیل می کند. سر شماری اینترنتی نفوس و مسکن گامی ارزشمند به سوی توسعه پایدار و نیل به اهداف اقتصاد سبز است. طی دهه گذشته کشورهای توسعه یافته با فراهم سازی زیرساخت های ارتباطات الکترونیک اقداماتی از این دست را به صورت اینترنتی انجام داده اند. برخی محاسبات با لحاظ آمارهای سر شماری و شاخص های موجود به شرح زیر است: سی و سه میلیون برگ کاغذ برای یازده میلیون خانواری که از طریق اینترنت به فراخوان سر شماری پاسخ مثبت داده اند، صرفه جویی شده است. سی و سه میلیون برگ کاغذ معادل ۱۶۵۰۰۰ کیلوگرم کاغذ است. کاغذ پنجمین صنعت بزرگ مصرف کننده انرژی در دنیاست که نسبت به صنایع دیگر به ازای تولید یک تن محصول، آب بیشتری مصرف می کند و سطح بالایی از آلودگی آب و هوا را به وجود می آورد. برای تولید هر تن کاغذ باید ۱۵-۱۷ اصله درخت تنومند را قطع کرد که هر درخت به طور متوسط قادر است سالانه ۶ کیلوگرم دی اکسید کربن را به اکسیژن تبدیل کند. برای تولید یک تن کاغذ ۸ هزار کیلو وات برق و ۴۰۰ هزار لیتر آب مصرف می شود. بنابراین با حفظ ۱۶۳۰۰۰ کیلوگرم کاغذ، حدود ۲۴۵۰ اصله درخت حفظ و در مصرف ۶۵،۲ میلیون لیتر آب و ۶۵۲۰۰۰ کیلووات برق صرفه جویی شده است. همچنین با حفظ ۲۴۵۰ اصله درخت سالانه ۱۴۷۰۰ کیلوگرم دی اکسید کربن به اکسیژن تبدیل می شود. همچنین برخی بررسی ها تخمین می زند که یک درخت می تواند به طور متوسط حدود ۲۰۰ کیلوگرم گرد و غبار را طی یک سال جذب کند.

۸۰ درصد از منابع وصول درآمد شهرداری زنجان ناپایدار است

«سال اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل»

دارد زیرا ۸۰ درصد منبع وصول درآمدی از کمیسیون ماده ۱۰۰ حاصل می شود که جزء درآمدهای ناپایدار محسوب می گردد و تاکنون شهرداری زنجان برای ایجاد درآمد های پایدار اقدامی انجام نداده است، شهرداری برای ایجاد درآمد مستمر و افزایش درآمدهای پایدار باید منابع جدید را پیش بینی و اجرا نماید، از جمله راهکارهایی که می توان به ایجاد درآمد پایدار اقدام نمود موارد زیر است: باید افراد خلاق و کارآفرین در شهرداری به کار گرفته شوند که از راههای مختلف برای شهرداری ها کسب درآمد بکنند اگر شهرداری از این ایده ها استقبال کرده و حتی آنها را خریداری نماید و اگر سالی حتی یکی از این ایده ها عملیاتی شود، در طی چند سال، تحولی بزرگ و سرمایه عظیمی برای شهرداری زنجان ایجاد خواهد شد، با ایجاد سامانه های انرژی های نو با یافت فاضلاب شهری و تبدیل آن به بیوگاز به شهرداری ها کمک خواهد کرد، تبدیل خدمات فنی شهرداری از حالت انحصاری به عمومی، تعمیر گاه های شهرداری که شامل تعمیرات مکانیکی تعویض روغنی، پنجر گیری و کارواش فقط ویژه ماشین الات شهرداری می باشد، اگر این خدمات به مردم عرضه شود می تواند به درآمدزایی شهرداری نیز بینجامد. احداث مجتمع توریستی تفریحی در مناطق دارای استعداد و پتانسیل طبیعی که منجر به توسعه توریسم و گردشگری می گردد، استقراض یکی از شیوه های درآمدی است که می توان از طریق آن به درآمد های پایدار رسید به شرطی که پرسنل شهرداری بدانند که چگونه باید این پول ها را خرج کنند. شهرداری زنجان می تواند از طریق سرمایه گذاری مناسب در زمینه های عام المنفعه هم به درآمد و هم به اشتغالزایی شهر کمک کند. فروش اوراق مشارکت روش اثر بخشی است که به وسیله آن پولهای مردم جمع آوری و صرف کارهای مهم و پروژه های عمرانی شهرداریها میشود.

کسب درآمد در شهرداری ها از اموری است که تاثیر عمده ای در ارائه خدمات شهری به شهروندان دارد. اگر شهرداری ها نتوانند درآمد کافی و پایدار به دست آورند، نخواهند توانست تاسیسات ضروری در شهر را ایجاد و اداره کنند. هر چند که منابع مالی شهرداری ها از راه های گوناگونی به دست می آید اما همه آن ها جزء منابع درآمدی پایدار محسوب نمی شوند. کسب در آمد از منابع پایدار در طول زمان موجب تقویت شهرداری می شود که این خود سبب می گردد شهرداری نقش فعال تر و مفید تری در محیط شهری ایفا نماید و پاسخگویی مناسبی به نیاز های شهروندان در محیط شهری داشته باشد. در حال حاضر منابع درآمدی شهرداری ها از راه های زیر به دست می آید: پرداخت های وزارت کشور، عوارض توام با مالیات وصولی در محل، عوارض بر ساختمان ها و اراضی، عوارض بر ارتباطات و حمل و نقل، عوارض بر پروانه های کسب، فروش و تفریحات، درآمدهای حاصل از فروش و خدمات، درآمدهای تاسیسات شهرداری و جرایم و تخلفات، درآمدهای حاصل از وجوه و اموال شهرداری و کمک های بلاعوض، هدایا، وام و استفاده از موجودیهای دوره ی قبل می باشد. ساده ترین راهی که پیش روی شهرداران وجود داشته، درآمد حاصل از عوارض ساختمان ها و اراضی (شامل عوارض نوسازی، عوارض بر ساختمانها و اراضی در سطح شهر، عوارض بر پروانه های ساختمانی، عوارض بر تراکم و تفکیک اراضی، عوارض حذف پارکینگ، عوارض بر بالکن و پیش آمدگی، عوارض بر معاملات غیرمنقول، عوارض قطع اشجار، عوارض و درآمدهای وصولی و عوارض حق تشرف) است. هر چند درآمد شهرداریها در سالهای اخیر از طریق اخذ عوارض گوناگون و دیگر منابع از رشد قابل توجهی برخوردار بوده است اما متقابلاً هزینه های آن نیز افزایش یافته و امروزه دستیابی به روشهای جدید و پیش بینی منابع درآمدی مطمئن و پایدار و تعدیل هزینه های شهرداری دغدغه اصلی مدیران و برنامه ریزان امور شهری از جمله شوراهای اسلامی شهرها و شهرداران می باشد. مشکل درآمد های پایدار در شهرداری زنجان نیز وجود

www.zanjan.ir

زنجان - میدان آزادی
تلفن: ۰۸۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
فکس: ۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰

لطفا به ما پیاموزید...

لطفا به ما پیاموزید تا جغرافیا را یاد بگیریم.

جغرافیا، این علم پر از رمز و راز که از درون زمین تا آنچه میان سیارات میگذرد را میتواند تشریح کند هنوز برای خیلی از ما مجهول باقی مانده است، علم اندوختن با بیدار ماندن های شب های امتحان فرق دارد و اگر فکر میکنیم با مدرکی که در آینده به حول و قوه الهی در دست داریم و کلاه فارغ التحصیلی به سر، پس حتما جغرافی دان بزرگی شده ایم و میتوانیم مانند اراتوستن، هرودوت و بطلمیوس جهان را در جهل به گونه ای دیگر ببینیم یا مانند ابن بطوطه و ناصر خسرو توشه ای بر دوش آویخته و بر جهان سیر کنیم و یا مانند استادان معاصر ی چون سحاب، پاپلی یزدی و کردوانی اندیشه هایی روشن بپروانیم... اما کفایت چند صباخی بگذرد تا بدانیم خیر هزار راه نرفته، هزار کار نکرده بر سر مسیر بوده و هست.

تا به حال سر کلاس های بسیاری پیش آمده که استاد کتابی را معرفی میکند و از شما میخواهد به عنوان مطالعه آزاد به این کتاب بپردازید یا آنکه پاسخ پرسش خود را از لا به لای صفحات کتابی که استادان نامش را

میبرد پیدا کنید.

آیا تا به حال به کتابخانه دانشگاه سری زده اید؟ چند درصد از کتابهای گرانبهای که اساتید معرفی کرده اند را در قفسه های خاک گرفته کتابخانه یافته اید؟ اگر دانشجوی کارشناسی ارشد یا دکترا نباشید اصلا به شما اجازه میدهند از دروازه افسانه ای قفسه های کتاب بگذرید و بدانید که یک کتابخانه تنها سالن مطالعه نیست و شامل قفسه هایی از کتاب است که شما باید در آن غرق شوید؟ تا به حال شده استادان موقع معرفی نام کتابی به شما بگویند من این کتاب را در خانه دارم و اگر بخواهید آنرا به شما قرض میدهم تا مطالعه کنید و یا آنکه نسخه ای از آنرا به همین کتابخانه هدیه کرده ام تا نسل به نسل دانشی که اندوخته ام جاوید بماند؟

خودمان چطور آیا شده وقتی به اتاق اساتید برویم نگاهی به کتابخانه آنها باندازیم و از آنها بخواهیم کتابی به ما قرض و یا حتی هدیه دهند تا دانشی که به دنبال آن هستیم پر و بال بگیرد؟

گاهی با خودم فکر میکنم کاش حداقل کتابخانه تمام دانشگاه های ایران سرزمین هایی بدون مرز بود، و میشد در هر صنف و سطح دانشی به آن مراجعه کرد حال آنکه در کتابخانه دانشگاه ما بین دانشجویها هم مرزبندی وجود دارد! جغرافیا علم مشاهده و تجربه است و نیاز به تحقیقات میدانی، پرس و جو و کاوش های هدفمند دارد.

آیا تا به حال سر کلاس ژئوتوریسم یک عدد فسیل دیده اید؟ درست است که پرژکتورها شما را به سرزمین های دور میبرند اما شما قرار است از این کلاس یاد بگیرید که چگونه به گردشگران از زمین بگویید و خودتان حداقل یک فسیل در عمرتان نباید دیده باشید؟

شاید با خودتان فکر کنید برای دیدن فسیل ها باید به سواحل آمریکای شمالی سفر کنیم و چون سفرهای علمی در برنامه های درسی ما جایگاهی ندارند پس امکانات این امر را نداریم.

اما باید بدانید که موزه دانشگاه زنجان گنجینه ای ارزشمند برای تدریس دانش زمین است. موزه ای که با دانشکده ما حدود ده دقیقه فاصله دارد! موزه دانشگاه زنجان میتواند شما را شگفت زده کند، قسمت سنگ ها و فسیل ها بی نظیر است و به قدری اشیا در این قسمت قرار دارد که به گفته مسئول موزه به مدارس و دیگر مراکز تحقیقاتی هم فسیل هدیه میدهند!

اما افسوس که این موزه ارزشمند در سال تعداد معدوی بازدید کننده دارد که آن هم دانش آموزان مدارس هستند که آمده اند اردو! حالا فکر کنید حتی یک جلسه کلاس زمین گردشگری، علوم زمین شناسی و حتی درس های دیگرمان در موزه برگزار شود... رویایی که دور از دسترس نیست و میتوان به دانشجوی این را نشان داد که برای ما مهم است تو بدانی و به قول (ابن یعین) آنکس که بداند و بداند که بداند، اسب خرد از گنبد گردون بچهاند.

سر کلاس های درس بارها از سایت ها، مراکز علمی معتبر و دانش انباشته در دنیای وب شنیده ایم اما روزهای مهمی که اینترنت دانشگاه قطع میشود و شما در میانه یک پژوهش علمی یا صحبت با یک دانشمند آنطرف کره زمین با مشکل منجمد شدن امواج اینترنت مواجه شده اید کسی برای شما راه حلی یافته است؟

دانشگاه زنجان برای قرار گیری در بین ۱۳ دانشگاه برتری که نامشان در رده بندی های جهانی آمده زحمات بسیاری کشیده است، ما اساتید بسیاری را دیده ایم که تا دیر وقت

مشغول مطالعه و تحقیق هستند و از دانشجویان کوشایی در گذشته یاد میکنند که برای ساختن امروز این موفقیت کنار یکدیگر ایستادند و به هم یاری رساندند. امروز ما نیز به اینکه کنارمان بایستید نیاز داریم.

تنها صف های طولانی دانشگاه صف های گرفتن سیم کارت رایگان و غذای سلف است! به ما کتاب هدیه دهید و به ما پیاموزید آنرا بخوانیم و برای گرفتن آن صف های طولانی بسازیم. درب های اتاق نقشه ها را باز کنید تا ما نقشه و ابزار کار یک جغرافیدان را از نزدیک لمس کنیم به ما پیاموزید برای اینکه بخواهیم به عنوان یک دانشجو به این ابزار دسترسی داشته باشیم نباید از هفت خوان بگذریم و منتظر باشیم جرعه چای آخر مسئول محترم تمام شود تا اگر حوصله و وقتی بود به ما هم سری بزنند.

برای ما بگویید چگونه با همین امکانات بزرگتر و روشنتر فکر کنیم. ما را به کلاس هایی دعوت کنید که زیر آسمان روز و شب برگزار میشود، به ما در کنار رود و چشمه، بر فراز قتل و دشت های وسیع بگویید که جغرافیا علم والای دیدن و درک کردن است ما در کلاس هایی که دور تادورش را دیوار پوشانده نمیتوانیم بیشتر از ترس های شب امتحان را ببینیم نمیتوانیم دغدغه های کوچک و بزرگ زندگیمان را فراموش کنیم و در غرق در شگفتی ها شویم. به ما پیاموزید تل خاک روی کتابخانه دانشگاه را در کنار شما برداریم و تنها برای خرید سنگ زینتی و عینک طبی ما را به اتاق های آنجا راه ندهید.

به ما یاد بدهید چگونه با دنیا به بحث های علمی بنشینیم، چگونه با اساتید بزرگ و دانشگاه های معتبر جهان در ارتباط و رقابت سالم باشیم، به ما پیاموزید که به دام همایش های پوچ و تنها برای گرفتن یک تایید توحالی گرفتار نشویم. در کنار ما بایستید و به ما آگاهی دهید که جغرافیایی که در آرزوی روزگاران دور شما بود و برای سال ها شما را در فسون خود جادو کرد هنوز هم آنقدرها جا برای سرک کشیدن و دانستن دارد که نسل های نسل را کفایت میکند.

به ما پیاموزید که ما جز دریای بیکران دانش شما جای دیگری را برای به آب انداختن قایق جوانی و رفع کردن عطش دانستن مان سراغ نداریم. ما را دریابید و بدانید ما اگر روزی در کف اقیانوس هند به جستجو باشیم یا در کره دیگری به این جهان نگاه کنیم هرگز، از یاد نخواهیم برد که روزی در کجا آموخته شدیم.

روایت پروفیسور کردوانی از عوامل خشکسالی و بی آبی در ایران

□ در قدیم دو منبع مهم آب داشتیم یکی آب زیر زمینی که از طریق قنات ها از آن استفاده می کردیم و دیگری رودها که آن ها را هیچ مدیریتی نمی کردیم و حتی گاهی سیل می آمد.

□ در ابتدا به دنبال آب های زیرزمینی رفتیم، آن زمان برای استفاده از آب های زیرزمینی قنات حفر کرده بودیم اما این برای انسان کافی نبود و چاه را اختراع کرد. آرام آرام مرکز شهرهای مختلف ایران به آبیوم حفر چاه ها تبدیل شدند و با تابلو از چاه ها تبلیغ می کردند.

□ چاه های نیمه عمیق و عمیق بود که کشور ما را بیچاره کرد. آقای غفوری فرد که وزیر نیرو بود به رهبر نامه ای نوشت که اگر روند حفر چاه ها ادامه داشته باشد آب تمام می شود. رهبر هم گفتند که آب برای مردم است، نباید آن را غارت کنند و چاه فقط با مجوز وزارت نیرو باید زده شود. اما روند چاه ساختن ادامه پیدا کرد.

□ یکی از پیامد های چاه ها هم نشست زمین است، چاه ها حفر کردند و زمین نشست کرد. اکنون زمین نشست کرده و چاله های بزرگی در حال حفر است و اشتباه می کنند که می گویند بزرگترین چاله در تهران بوجود آمده است؛ تهران هر سال ۴۶ سانتی متر نشست می کند و بزرگترین نشست در منطقه ای به نام کیودراهنک است.

□ درباره قطار سریع السیر تهران_مشهد الان هشدار می دهم که به این دلیل که دشت تهران، ورامین، مشهد، سمنان، سبزوار، شاهرود و نیشابور نشست پیدا کرده اند امکان دارد سرعت سریع قطار سریع السیر منجر شود که کمر راه آهن هم بشکند.

□ با ساختن سدها توانستیم آبها را ذخیره کنیم اما مرحله بعد از که مدیریت سد بود را متاسفانه ما درست انجام ندادیم. پشت سر سد نباید بد حرف بزیم سد بسیار خوب است!

□ وقتی سد را ساختند باید میزانی از آب را به باتلاق ها اختصاص می دادند، میزانی دیگر را برای کشاورزی و مابقی را برای آب صنعت و آب شرب، یعنی اگر سهم دریاچه ها و باتلاق ها را بعد از ساخت سد باز می کردند و سهم کشاورزی هم می دادند، آب باقی مانده هم برای شهر و هم برای صنعت کافی بود. اما قانون دیگری تصویب کردند که در ابتدا آب سدها باید به شهرها اختصاص داده شود، دوم صنعت و اگر آبی باقی ماند برای کشاورزی.

□ سد و چاه عامل تمدن بودند و شیر و شیلنگ هم نماد تمدن! در گذشته می خواستیم آب بیاوریم با الاغ و کوزه آب می آوردیم. اگر یک کودک آب خود را می ریخت مادر او، تنبیه اش می کرد زیرا نمی توانست دوباره آب بیاورد. پس از آن دوران، شیر و شیلنگ ساخته شد و به نماد تمدن تبدیل شدند، وقتی شیر و شیلنگ را در ایران آوردند دیگر از جارو استفاده نشد، کارواش ها از آب زیادی استفاده کردند و ...تگفتند که باید به اندازه استفاده کنیم.نفس کشیدن حق مردم است، چه در دولت احمدی نژاد، چه دوران روحانی

مردم در هوای آلوده خفه می شوند، بودجه را نهادهای فرهنگی می بلعند!

□ هوای تهران و کلانشهرها، همچنان آلوده است. هر چند در یکی دو سال اخیر، تعداد روزهای آلوده و نیز حجم آلاینده ها نسبت به قبل، اندکی کاهش داشته است ولی مشکل یا بهتر است بگوییم «مصیبت» همچنان ادامه دارد و قربانی می گیرد.

□ هر چند در سال های اخیر با حذف بنزین پتروشیمی و وارد کردن بنزین یورو چهار به چرخه سوخت شهرهای بزرگ، گام هایی برای

حل این بحران برداشته شده است اما حجم مصیبت فراتر از این حرف هاست و خودروسازان و موتورسازان داخلی، همچنان چه در دولت های قبل و چه در این دولت، به عنوان متهمان ردیف اول آلودگی، همچنان معاف از محاکمه و اصلاح اند، تو گویی دولت ها دوست ندارند به اینان بگویند که بالای چشم تان ابروست!

□ بسیاری از مشکلات بشر، مانند ایدز ، راه درمان شناخته شده ندارند و لذا کسی را به دلیل عدم درمان ایدز سرزنش نمی کنند ولی مسائلی نظیر آلودگی هوا، هم صورت مشخصی دارند و هم راه حل شان با تمام جزئیات تعریف شده است. با این حال، دولت ها اهتمام خاصی نسبت به آن ندارند و تو گویی این دردی است که همه به آن خو گرفته اند.

□ امروز رئیس جمهور روحانی گفت که در سه سال اخیر، بیش از ۸۰۰ هزار خودروی فرسوده از رده خارج شده اند. این آمار خوب و بی نظیری است اما باید پرسید که این خودروها با چه چیزی جایگزین شده اند؟ واقعیت این است که خودروسازان داخلی، اغلب خودروهایی می سازند که صفرشان هم فرسوده است چرا که با تکنولوژی قرن گذشته تولید می شوند و آلاینده کی شان از همان روز نخست استارت خوردن، از خودروهای روز دنیا بیشتر است.

□ بنابر این تا تولید خودروهایی مانند پژو ۴۰۵ ، پراید، نیسان (معروف به نیسان آبی)، پیکان وانت و نظایر این ها متوقف نشود، جایگزینی خودروها، تنها کمی از مشکلات را حل می کند و برنده این پروسه خودروسازها هستند و نه مردم و حتی دولت.

□ وانگهی دولت برنامه عملی قابل توجهی برای خارج کردن موتورسیکلت ها ندارد و این در حالی است که هر موتورسیکلت فرسوده به اندازه ۴ خودرو، تولید آلودگی می کند.

□ درست است که مضیقه مالی دولت را می آزراد ولی راه هایی نیز وجود دارد که اگر دولت بدان اهتمام کند، مردم نیز از آن حمایت خواهند کرد. مثلاً پیشنهاد می شود دولت در بودجه سال آینده، بودجه بخش فرهنگی را که به کاهش دهد و به جز نهادهایی مانند صدا و سیما مشخصی هم ندارد، به کاهش دهد و به جز نهادهایی مانند صدا و سیما و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی که نهادهای رسمی حکومتی هستند، بودجه بقیه موسسات متفرقه مانند موسسه آیت الله مصباح، سعدی، دعبل خزایی ، صدرا، کتاب شناسی شیعه، طرح زیارت، آینده روشن، نشر آثار امام، هیات رزمندگان اسلام و ... را حذف کند و با عدد و رقم مشخص کند که با بودجه این بخش ها، دقیقاً چند خودروی فرسوده را با خودروهای روز دنیا، تعویض می کند؟

□ اگر بخواهیم دقیق تر بگوییم، با یک سوم بودجه فرهنگی کشور که به موسسات مختلف داده می شود و عملاً هدر می رود، می توان تمام با تمهیداتی مانند حذف موردی سود گمرکی، تمام تاکسی های فرسوده کشور را با خودروهای متعارف روز دنیا تعویض کرد و با همین یک گام ساده، آلودگی هوا را به طرز ملموسی کاهش داد. هیچ اشکالی ندارد که چند سال بنیاد سعدی به خارجی ها زبان فارسی یاد ندهد یا چند سال همایش های پرخرج و بیپوده بین المللی با بودجه فرهنگی در کشور برگزار نشود ولی در مقابل، مردم از شر آلودگی هوا آسوده شوند.

□ البته می توان علاوه بر بودجه فرهنگی، بودجه های دیگر را نیز مورد بازبینی قرار داد و هر جا بودجه ای داده می شود و خروجی مناسبی گرفته نمی شود را نیز بدان افزود و برای کارهای مهم تری چون حل مصیبت آلودگی هوا اختصاص داد.

این،البته منوط به عزم دولت است، چه نام رئیس آن احمدی نژاد باشد و چه روحانی. مردم می خواهند نفس بکشد و راضی نیستند قبل از برآورده شدن این نیاز اولیه، پول هایشان صرف جاهای دیگر شود.

□ عصر ایران ؛ جعفر محمدی

نقدی بر سرزندگی فضاهای شهری ایران

■ هانری لئارد مولفه های را در کتاب (سرزنده سازی شهری)

بر سرزنده بودن شهر بیان می کند که با توجه به آن شهرسرزنده

شهری است که امکان شنیدن صدای مردم و تماشای چهره آنها؛امکان گرد هم آمدن های غیر رسمی در عرصه های عمومی؛ فر ست اجتماعی شدن برای کودکان و جوانان در عرصه های عمومی؛ تأیید و ارزش نهادن شهروندان به یک دیگر و احترام به معرفت و آگاهی همه ساکنان برای شهروندان آن شهر فراهم باشد.

حال با توجه به مولفه های که هانری برای سرزنده بودن شهری بیان می کند هر کدام از این مولفه ها را در شهرهای ایران مورد بررسی قرار می دهیم

درگذشته تعاملات اجتماعی و همان شنیدن صدای دیگران و تماشای چهره آنها همواره درشهر های ایران فراهم بود این تعاملات و گفت و شنودها و دید و بازدید در بازارها موجود در شهر پیاده روها،میادین، کوی و برزن و در تکیه های که درماه های خاصی از سال مراسمات مذهبی در آن برگزار می شد یا آمفی تاترها موجود در شهرهای ایران اتفاق می افتاد.

ولی رفته رفته این بازارها و پیاده روها در اثر بی تدبیری جای خود را به خیابان ها،میادین جای خود را به چهارراه ها،کوی برزن ها جای خود را به برج های سر به فلک کشیده و تکیه های مذهبی و آمفی تاترها جای خود را به برج ها و پاساژهای لوکس تجاری دادن و مردم دیگر جایی را برای شنیدن صدای دیگران و تماشای چهره آنها که یکی از مولفه ی سرزندگی و پویایی شهری بود را از دست دادن که این تغییرها باعث بیگانگی شهروندان نسبت به هم شد . دیگرمولفه ای که هانری لئارد برای سرزنده بودن یک شهر بیان می کند فرصت اجتماعی شدن برای کودکان وجوانان در عرصه های عمومی است

درشهرهای گذشته ایران فضا برای بازی کودکان درنظرگرفته نشده بود ولی کودکان می توانستند درفضای خانه خود و محله و کوچه ها با همسالان خودبازی کنند

درحالی که با رویکرد تجددگرپایانه حکومت ها فضای سنتی شهری ومحیط بازی کودکان درمحلله هازبین رفت وکودکان درشهرهای ساخته شده کنونی دربلوک ها و آپارتمان های چند ده طبقه محبوس شده اند که از شادی و بازی با دوستان و هم سالان ؛ریخت وپاش های کودکانه وازباهم بودن با دیگر کودکان محروم شدند و ازطرفی ناامنی موجود در شهرها و اماکن عمومی نیز باعث شده است والدین ترجیح دهند بیشتر کودکان اوقات فراغت شان را درخانه سپری کنند. به این صورت کودکان بیشتر به صورت تنها و

منزوی بزرگ شدند که این در آینده نزدیک جوانانی افسرده نا امید پرخاشگر بی مسئولیت را تحویل جامعه خواهد داد

آخرین مولفه لئارد برای سرزندگی شهری احترام به دیگری و احترام به ارزش های دیگر شهروندان و حقوق دیگران است. آندره وژیالیوس می گویند: اگر همه مردم ارزش احترام را می دانستند و در زندگی به آن عمل می کردند دنیا گلستان می شد رسیدن به آرامش در زندگی اجتماعی مستلزم رعایت قوانین موضوعه جامعه و حقوق دیگر افراد است و هرگونه

تخطی از این موارد و احترام نگذاشتن به حقوق دیگران، باعث به وجود آمدن مشکلات بسیار و آشفتگی در زندگی روزمره تک تک افراد خواهد شد.

برای رسیدن به یک شهر سرزنده لازم است ارزش های دیگر شهروندان برای ما محترم باشد و احترام دیگری را در شهر به جا آوریم از این رو شهری سرزنده هست که حقوق و وظایف شهروندی و همزیستی همه مردم راقانون تعیین کند پایه و اساس همزیستی در شهرها حقوق بشر باشد.

هرگونه رفتار برخلاف اصول احترام متقابل؛آزادی دین و آزادی عقیده برای شهروندان غیر قابل قبول باشد.هرکس به نوع خود در شهر مورد احترام قرار بگیرد و در شهرهای ما امنیت و رعایت حقوق زنان و کودکان برای شهروندان اهمیت داشته باشد.

در شهرهای ما انسان های باعقاید متفاوت و رسم و رسوم های خانوادگی مختلف با نیازهای گوناگون زندگی می کنند پس برای سرزنده بودن شهر وشهروند سالم نیاز هست که هر شهروند به ارزش ها علایق ، نیازها و رسوم مختلف شهروند دیگری احترام قائل باشد

در آخر می توان گفت اگر شهر را به عنوان یک موجود زنده فرض کنیم برای ادامه زندگی در این فضا به سر زندگی و نشاط نیازمندیم فضای شهری یا به عبارتی فضایی که در آن تعاملات اجتماعی شهروندان شکل می گیرد و فرهنگ جامعه در بستر آن ارتقا می یابد روز به روز در حال افول است

فضاهای عمومی و قرارگاه های رفتاری ما که به اصطلاحی تولید کنندگان اصلی سرزندگی در شهر بوده اند با رویکردهای تجدد گرایانه حکومت ها و با بی توجه های مسئولان مربوطه به امر سرزندگی شهری آسیب شدیدی دیده اند و در حال ازبین رفتن هستن باین حال اگر اندایشه ای در این مورد نداشته باشیم وفکری برای حل مشکل به وجود آمده نکنیم در آینده ای نزدیک شاهد شهرهای کسل کننده ؛غیر جذاب با مردمان افسرده خواهیم بود که افراد هیچ تمایلی به رفتن و ماندن در آن را نخواهند داشت.

پس فکری بایدوچاره ای شاید

ارزش آداب و رسوم سنتی خود بدانیم!!

جمهوری آذربایجان سعی بر این دارد که آیین سنتی ایران، «شب یلدا» را به نام کشور خود به ثبت یونسکو برساند!

شب یلدا

ایرانیان قدیم شادی و نشاط را از موهبت های خدای و غم و اندوه و تیره دلی را از پدیده های اهریمنی می پنداشتند. مراسم نوروز، جشن مهرگان، جشن سده، چهارشنبه سوری و شب یلدا در واقع بیانگر این حقیقت است که ایرانیان پس از رهایی از بیدادگری و ستم به شکرانه بازیافتن آزادی، جشن برپا می ساختند و پیروزی نیکی بر بدی و روشنایی بر تاریکی و داد بر ستم را گرامی می داشتند.

تاریخچه شب یلدا

شب یلدا طولانی ترین شب ها است. یعنی تسلط تاریکی بر زمین از تسلط نور خورشید و روشنایی می کاهد. و چون فردای این شب روشنایی بر ظلمت غالب و روز طولانی می شود، ایرانیان تولد دوباره خورشید را که مظهر روشنایی است جشن می گیرند. در ایران باستان، برای دی ماه چهار جشن وجود داشت که شامل روزهای اول، هشتم، پانزدهم و بیست و سوم این ماه بود. اما امروزه، ایرانیان تنها نخستین روز دی ماه، یعنی درازترین شب اول زمستان که (شب یلدا، آخرین شب پاییز، پایان قوس، آغاز جدی) است، را جشن میگیرند. در اصطلاح قدیم، شب اول زمستان را شب چله میگویند. مردم، زمستان را در حقیقت دوماه یا دویخش میدانند که ۴۰ روز اول را چله بزرگ و ۴۰ روز آخر را که مصادف با جشن سده است، چله کوچک مینامند. واژه یلدا سریانی و به معنی ولادت(خورشید) است. رومیان آن را ناتالیس انویکتوس یعنی روز تولد مهر شکست ناپذیر نامند.

شب یلدا در ایران

ایران زمین به عنوان سرزمینی کهن با کوله باری مملو از آیین های هزاران ساله، « یلدا » بلندترین شب سال را به گونه ای خاص و برگرفته از آیین ها و سنت های بومی منطقه به صبح می رسانند. آیین های شب یلدا گرچه در گذر ایام دستخوش تغییراتی شده اما همچنان در سنت های مناطق مختلف کشور مورد توجه قرار دارد. هرچند که زندگی ماشینی و گرفتاری های روزمره، موجب ایجاد فاصله میان مردم ایران با سنت ها و آیین های گذشته شده، اما هنوز هم جلوه ها و نمادهای از سنت های ویژه ای از ایران باستان در ایامی مانند شب یلدا و نوروز به چشم می خورد. نکته زیبا و بیاد ماندنی بلندترین شب سال در این است که همه ایرانیان اعم از فارس، ترک، کرد، لر، بلوچ و عرب، شب یلدا را شب جشن، شادی، دور هم نشینی، مهرورزی، دوستی و صداقت می دانند. این میوه ها هر یک بار معنایی نمادین با خود دارد، هندوانه مظهر

شیرینی، خونگرمی، سرسبزی و سرخ فامی، شادابی و سرزندگی است. و با قاچ های مدوری که می خورد چون خورشید، یادآور گرمای تابستان و فرونشاندن عطش است. انار صندوقچه دانه های مروارید، سرخ که خود نماد تناسل نسل و زایش است و شب چره هایی که با شکستن آن شادی را با خود به همراه می آورد.

رسوم شب یلدا در زنجان

مردم این منطقه برای استقبال نخستین روز از سردترین فصل سال تا آنجا که توان مالی دارند، در خرید میوه های مخصوص شب یلدا مانند هندوانه، انار و خربزه کوتاهی نمیکنند.

بردن هدیه به خانه عروس با عنوان شب چله ای؛ خوانچه-خونچا؛ تحفه ای که خانواده داماد در شب یلدا برای خانواده تازه عروس می فرستد. در میان این خوانچه، هندوانه و تحفه های رنگارنگ نظیر پارچه های حریر و گرانقیمت، میوه ها و شیرینی های متنوع و آجیل را میباید روانه خانه عروس می کنند و مادر عروس پس از تحویل طبق ها، هدایای مانند پول، شیرینی، جوراب و دستمال به آنها می دهد. فردای این شب، مادر دختر تمام طبق ها را در اتاق میهمان چیده و از زنان فامیل برای صرف میوه و شیرینی دعوت می کند.

پدر عروس هم قبل از غروب آفتاب سهم دختر و دامادش را که شامل هندوانه، میوه، آجیل، شیرینی، یک قواره پیراهنی با کفش و چادری روانه منزل آنها می کند.

جمع شدن اهالی خانواده دوهمدیگر؛ در این میان تنقلات موجود در منزل شامل قاورقا (گندم برشته با شاهدانه) آجیل، لبو، هویج، حلوا و گردو انواع میوه، خربزه، هندوانه و خشکبارهایی چون انگور، بادام و سنجید میل می کنند.

ریش سفید خانواده در حالی که با چاقو هندوانه را می برد، می گوید قادا بلامیزی بو گتجه کسدوخ (بلایای خودمان را امروز بریدیم). در اکثر روستاها در شب چله گوسفندی را که در فصل بهار و تابستان پروار کرده اند ذبح کرده و برای مصرف میهمان شام می پزند.

منابع

-گشتاسب، فرزانه (۱۳۹۱)، تأملی در آداب و رسوم زرتشتیای ایران، فصلنامه علمی-پژوهش پژوهشنامه ادیان، سال ششم، شماره دوازدهم، www.akairan.com - www.wikimedia- www.dana.ir

روستای پلکانی سرآقاسید

استان چهارمحال بختیاری

جزو ۵ استان برتر در حوزه

گردشگری و اکوگردشگری می باشد و همچنین سالانه پذیرای تعداد بسیار زیاد گردشگر(خصوصا در فصل بهار و تابستان) می باشد.

روستای سرآقاسید- چهارمحال بختیاری

سرآقا سید یا سرسید آقا از جمله روستاهای قدیمی کوهرنگ بختیاری بوده که به مانند ماسوله و برخی روستاهای کشورمان، بام هر خانه ی آن، حیاط خانه ی بالایی است که چنانچه به درستی مورد توجه قرار گیرد، یکی از بارزترین جلوه های طبیعت گردی ایران با جایگاهی جهانی خواهد شد.

بافت روستای سرآقا سید

خانه های روستایی معمولا فاقد پنجره و با دیوارهای ضخیم و سقف های مسطح بوده که با سنگ و گل و چوب ساخته شده اند. که به نظر می رسد علاوه بر جنبه های امنیتی (حمله حیوانات وحشی، سرقت و...)، با توجه به زمستان های سرد و یخبندان های منطقه، اصول بهینه سازی مصرف سوخت بهتر از امروز رعایت می شده است.

موقعیت جغرافیایی روستا

منطقه مورد نظر دارای جمعیت ۲۵۰۰ نفر، در فاصله ۴۵ کیلومتری کوهرنگ (چلگرد) و ۱۳۰ کیلومتری شهرکرد از روستاهای دهستان موگویی بخش شوراب شهرستان کوهرنگ با ۲۵۰۰ متر ارتفاع از سطح دریا اقلیمی کوهستانی با زمستانی سرد و برفی می باشد.

نوع زندگی مردمان آن از تعامل انسان با طبیعت نشأت گرفته است.

وجه تسمیه

این روستا نیز به خاطر امامزاده ای است که مقبره آن در پایین روستا قرار دارد و چون روستا به صورت پلکانی در بالای این امامزاده شکل گرفته به این روستا «سرآقاسید» می گویند.

ویژگی های اجتماعی- فرهنگی

مردم روستا از ایل چهار لنگ و زبان آن ها لری بختیاری بوده و فرهنگ حاکم بر روستا فرهنگ سنتی و بومی است. این روستا از معدود روستاهایی است که مردم آن به ویژه زنان و دختران حاکم بر روستا فرهنگ سنتی و بومی است. و مردم آن به ویژه زنان و دختران از پوشاک کاملا محلی استفاده می کنند.

همچنین یکی از این مکان های زیبای منطقه مورد نظر، آبشار شیخ علی خان و دشت و تپه های اطراف آن می باشد که

آقاسید

فصل گرم عشا بر بختیاری در آنجا برای چندی اطراق می کنند.

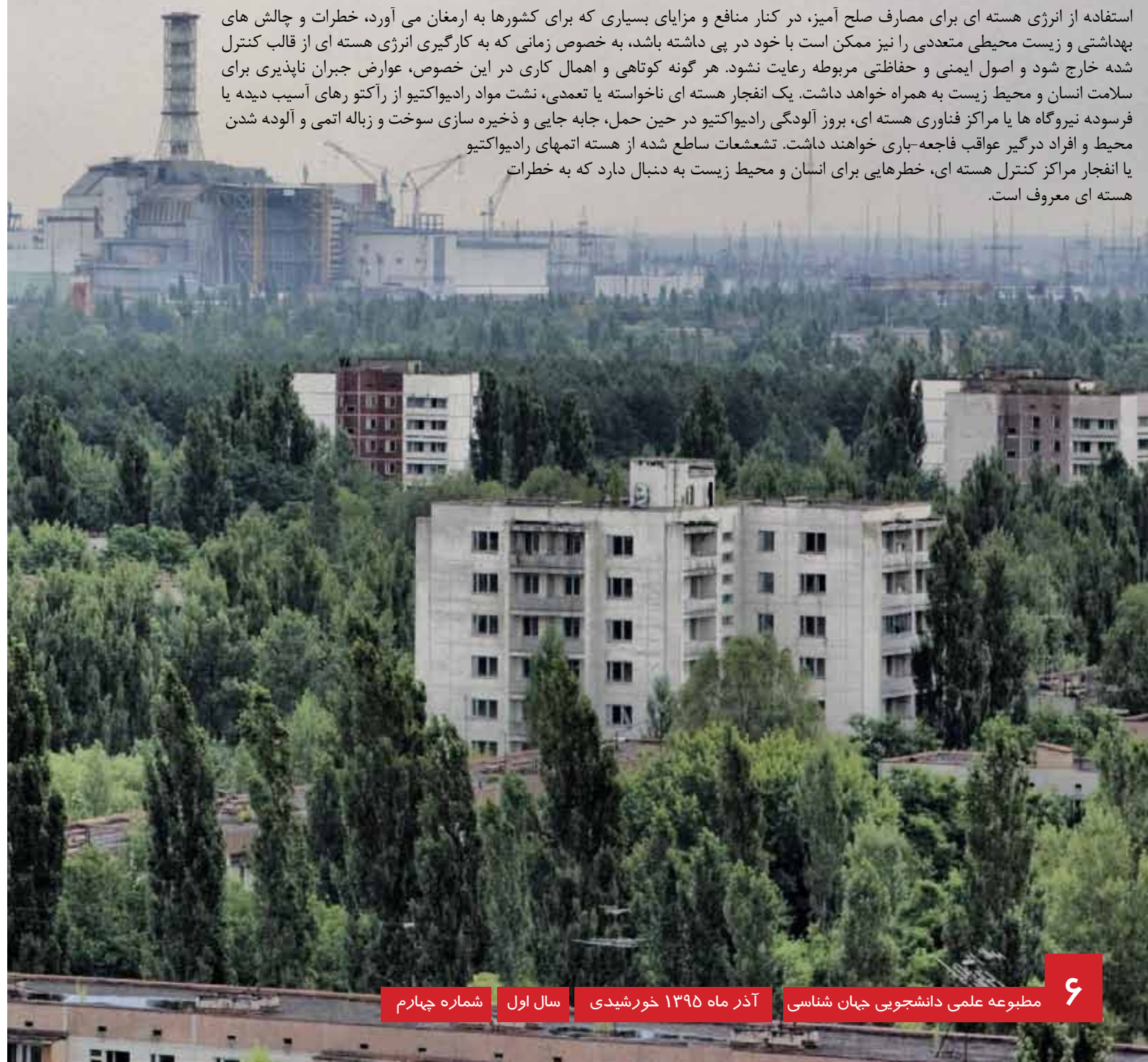
منابع

کریمی و همکاران، (۱۳۹۴) واکاوی کیفی مشکلات گردشگری روستایی با استفاده از نظریه مبنایی) مورد مطالعه: روستای شگفت سرآقاسید شهرستان کوهرنگ، فصلنامه برنامه ریزی منطقه ای، سال پنجم، شماره ۸۱.

WELCOME TO 40RHOBI به چرنوبیل خوش آمدید

استفاده از انرژی هسته ای برای مصارف صلح آمیز، در کنار منافع و مزایای بسیاری که برای کشورها به ارمغان می آورد، خطرات و چالش های بهداشتی و زیست محیطی متعددی را نیز ممکن است با خود در پی داشته باشد، به خصوص زمانی که به کارگیری انرژی هسته ای از قالب کنترل شده خارج شود و اصول ایمنی و حفاظتی مربوطه رعایت نشود. هر گونه کوتاهی و اهمال کاری در این خصوص، عوارض جبران ناپذیری برای سلامت انسان و محیط زیست به همراه خواهد داشت. یک انفجار هسته ای ناخواسته یا تعمدی، نشت مواد رادیواکتیو از رآکتورهای آسیب دیده یا فرسوده نیروگاه ها یا مراکز فناوری هسته ای، بروز آلودگی رادیواکتیو در حین حمل، جابه جایی و ذخیره سازی سوخت و زباله اتمی و آلوده شدن محیط و افراد درگیر عواقب فاجعه-باری خواهند داشت. تشعشعات ساطع شده از هسته اتمهای رادیواکتیو یا انفجار مراکز کنترل هسته ای، خطرهایی برای انسان و محیط زیست به دنبال دارد که به خطرات هسته ای معروف است.

آن محافظت و هم باعث اشتغال زایی شد. (نکویی صدری، ۱۳۸۸: ۹).

غار کتله خور: غار کتله خور غاری است خشکی - آبی در حدود ۱۵۰ کیلو متری شهر زنجان و در ۸۰ کیلو متری جنوب قیدارو ۱۷۳ کیلو متری شمال همدان و ۵ کیلو متری شهر کوچک گرماب واقع شده این غار از سال ۱۳۰۰ خورشیدی کشف شده است و در سال ۱۳۳۰ توسط جمالالدین زنجانی به ثبت رسیده است. حدود سال ۱۳۴۳ خورشیدی کوهنوردان به علت طولانی بودن دهلیز ورودی و کوتاه بودن سقف آن و مشکلات عبور و مرور بی اهمیت جلوه داده شد. تا اینکه در سال ۱۳۶۵ گروهی از غارنوردان زبده همدان طی باز دید زمان تشکیل آن را به ژورا سیک نسبت دادند. (روابط عمومی سازمان همیاری و شهر داری استان زنجان). غار کتله خور طولیترین و زیبا ترین غار ایران است تقریباً ۳۰۰ متر از مسیر این غار برای پیاده روی آماده شده است. و برای گردشگران، امکانات روشنایی و پذیرایی و استراحت نیز به خوبی فراهم آمده است. این غار دارای انواع گو ناگونی از چکیده ها و چکنده های ساده و مرکب و ستون های آهکی قارچ مانند، نهشته ها، سازندهای نواری شکل، توده های آهکی و انواع مختلفی از سایر پدیده های دیدنی است ۳ طبقه از این غار تا بحال کشف شده است و محدوده ای وسیع به طول ۲۰ کیلومتر کاوش شده است با این حال تمام غار هنوز کشف نشده است (داولینگ، نیوسام، ۲۰۰۶: ۸۸) ریک

ع

منابع

۱. داولینگ، راس، نیوسام، دیوید، (۱۳۸۸) ژئوتوریسم، مترجمان، بهروز فرهنگ جاه و علیرضا

امری کاظمی، ۱۳۹۰، انتشارات رهی، صفحات ۲۶۰
۲. داولینگ، راس؛ و نیوسام، دیوید (۱۳۸۸) ژئوتوریسم (جهانی)، ترجمه بهرام نکویی صدری، تبریز، انتشارات مرکز مطالعات راهبردی منطقه آزاد تجاری صنعتی ارس، صفحات ۵۲۱
۳. عبدالهی، عیوض، (۱۳۸۶)، اکوتوریسم سازگار با حفاظت از محیط زیست و پایداری منابع طبیعی، مجله محیط زیست، شماره ۶
۴. فرهادی نژاد، حسین، (۱۳۸۵)، استان گمشده تاریخی - جغرافیای ایران سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری استان لرستان، صفحات ۱۶
۵. مقصودی، مهران، نکویی صدری، بهرام، (۱۳۸۶) ژئوتوریسم دریچه ای نو به سوی توسعه صنعت گردشگری ایران، فصلنامه مطالعات جهانگردی، دوره شانزدهم، شماره ۶۴، صفحات ۱۸
۶. میر کاظمیان، مریم السادات، (۱۳۸۶) اطلس و ژئوتوریسم استان، وزارت صنایع و معادن، سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور، پایگاه ملی داده های علوم زمین کشور، صفحات ۱۳
۷. نکویی صدری، بهرام، (۱۳۸۷) طرح دوره جدید تربیت راهنمایان زمین گردشگری در کشور « شرکت طبیعت پویا آذربایجان، اداره کل برنامه ریزی آموزشی سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری کشور، صفحات ۹
۸. هوز، توماس، (۱۳۸۸)، ژئوتوریسم و تفسیر « ژئوتوریسم جهانی راس داولینگ و دیوید نیوسام، فصل دوازدهم، ترجمه بهرام نکویی صدری، ناشر سازمان منطقه آزاد تجاری صنعتی ارس، تهران، انتشارات پیام، صفحات ۵۱۱

غار کتله خور طولیترین و زیبا ترین غار ایران است تقریباً ۳۰۰ متر از مسیر این غار برای پیاده روی آماده شده است. و برای گردشگران، امکانات روشنایی و پذیرایی و استراحت نیز به خوبی فراهم آمده است.

بیکارترین رشته های دانشگاهی کدامند؟!

وکیل ملت: آیا از فهرست بیکارترین رشته های دانشگاهی مطلع هستید؟ در این نوشتار با ما همراه باشید تا از بیکارترین رشته های دانشگاهی برای تان بگوئیم. آمارها نشان می دهد از هر دو نفر که به دانشگاه رفته اند یکی هدفی نداشته و خانه نشین شده، میلیون ها نفر فقط برای مدرک درس خوانده اند و نرخ بیکاری زنان فارغ التحصیل به ۶۵.۵ درصد رسیده است.

موضوع اشتغال فارغ التحصیلان در سال های اخیر یکی از

چالش های بزرگ کشور در مسئله بیکاری شده و دولت ها مرتباً پیرامون آن سخن می گویند. با این وجود، حل مسئله بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی چند راه مشخص دارد که غیر از آن کار خاصی نمی توان کرد و نباید امیدوار به حل مشکلات اشتغالی جوانان درس خوانده بود. اولاً اینکه باید روند رو به رشد ورود به دانشگاه و رقابت شکل گرفته بین دانشگاه های مختلف در جذب دانشجو متوقف شود، آموزش ها کیفی و بر اساس نیاز بازار کار باشد و عملکرد جزیره ای آموزش عالی کشور و بی توجهی به نیازهای روز بازار کار نیز اصلاح شود.

همچنین از زمان مدرسه به بچه ها بیاموزند که دانشگاه رفتن آخر آرزو و بالاترین درجه موفقیت نیست و بسیاری اتفاقاً اگر راه دانشگاه را نروند در آینده فرد موفق می خواهند بود. به جای برگزاری دوره های نمایشی آموزش شغلی در مدارس، اقداماتی عملی در این زمینه صورت گیرد و مسئله مهارت شغلی برای فرزندان کشور مهم جلوه داده شده و مباحث تئوریک تحصیلی به سمت مباحث عملی و مهارتی سوق یابد. در مدارس به افراد کمک شود تا با شناسایی استعدادها و علایق شان در آن مسیر گام بردارند و روند به نحوی باشد که فرد در

پایان دوره متوسطه، دورنمای روشنی از آینده شغلی برای خود داشته باشد و خلاصه اینکه فرد با اطمینان خاطر بداند باید در چه مسیری گام بردارد.

ژئوتوریسم

در بین شاخه های گردشگری ژئوتوریسم ، طی سالهای اخیر اهمیت شایان توجهی یافته است. طبق آمار سازمان جهانی، گردشگری ۱۱ درصد تولید ناخالص ملی را به وجود می آورد، و باعث اشتغال دویست میلیون نفر شده است ، حدود هفتصد میلیون مسافر خارجی را در سال جابه جا میکند؛ این رقم ممکن است تا سال ۲۰۲۰ دو برابر شود گردشگری یکی از بزرگترین صنایع روی کره زمین محسوب می شود.از این آمار بیش از ۷ درصد کل هزینه های بین المللی از آن طبیعت گردی است. براساس همین آمارژئوتوریسم و اکوتوریسم بطور میانگین با نرخ رشد ۱۰ تا ۱۵ درصد در حال افزایش است. این در حالی است که نرخ رشد سالیانه صنعت گردشگری در مجموع ۴ درصد است (عبدالهی، ۱۳۸۶). بوم گردی به طور عام و گردشگری حیات وحش به طور خاص می توانند از توسعه صنعت ژئوتوریسم پایدار سود برند و این علاقه مندی به صنعت ژئوتوریسم را نشان می دهد.

ژئوتوریسم در جهان بصورت اولیه توسط آدام سدویک، در انگلستان آغاز شد و تاریخ این اقدامات اولیه به قرن ۱۷ و ۱۸ انگلستان بازمی گردد و بصورت آکادمیک در جهان امروزی به سال ۱۹۹۵ میلادی یعنی تاریخ ارائه نخستین تعریف ژئوتوریسم درجهان توسط تام هوز ۲ از انگلستان بازمی گردد. وی ژئوتوریسم را عرضه ام امکانات خدماتی و تفسیری به منظور قادر ساختن گردشگران به کسب دانش و

درک زمین شناسی و ژئومورفولوژی فراتر از درک صرفا زیبایی های محض مکان تعریف می کند. موضوع گردشگری زمین شناختی و حفظ میراث زمین شناختی رسما از زمانی مطرح شد که یونسکو با معرفی یک عنوان جدید در علوم زمین تحت عنوان ژئوپارک از سازمان ها و مراکز زمین شناسی کشورهای مختلف دعوت به همکاری در این زمینه نموده است. ژئوتوریسم طیفی از تعریف های گوناگون را در بر می گیرد. برای مثال استوو ۳ و همکارانش (۲۰۰۲) تعریف بسیار گسترده ای از ژئوتوریسم ارائه نمودند، تعریفی شامل زمینه های گسترده تر جغرافیایی، اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی که در محدوده گردشگری جغرافیایی قرار دارند در تعریف هوز (۱۹۹۵)، داوولینگ ۴ و نیوسام ۳ (۲۰۰۶) و نکویی صدری (۲۰۰۹) از ژئوتوریسم بخش ژئو به زمین شناسی، زمین ریخت شناسی (ژئومورفولوژی) و منابع چشم اندازهای طبیعی، ریخت های زمین، لایه های سنگواره دار، سنگ ها و کانی ها و نیز ارزش نهادن بر اهمیت فرایند های پدید آورنده چنین عارضه هایی اطلاق می شود.تقریقا قسمت توریسم (گردشگری) در واژه ژئوتوریسم به بازدید از نقاطی از زمین با هدف تفریح تابع، استفاده از حس شگفتی، درک ارزش ها و نیز یادگیری مربوط می شود. این واژه در ۱۰ سال اخیر در جهان باب شده و توجه به زیباییها و منابع طبیعت بی جان به عنوان میراث طبیعی کشورها مورد توجه کشورهای اروپایی، چین و حتی عربستان و کشورهای عربی منطقه قرار گرفته است. با توجه به تازه بودن این مقوله تاکنون در این زمینه اقدامات خاصی در کشور انجام نشده است. (میر کاظمیان، ۱۳۸۶). توزیع جهانی بازار گردشگری نشان می دهد ۷۸٫۵ درصد بازارهای

جهانی توریسم به کشور های اروپایی و آمریکایی اختصاص دارد. در این میان سهم ایران از این بازار بسیار نا چیزاست و تنها ۰/۰۷۵ درصد گزارش شده است (فرهادی نژاد، ۱۳۸۵). ایران فرهنگ و تمدنی غنی همراه با محیط طبیعی ممتاز و کم نظیر دارد. ویژگی های تنوع طبیعی و فرهنگی آن سبب شده که این کشور در زمره ده کشور توریستی برتر جهان قرار گیرد. (فرانچسکو فرانچالی، دبیر کل سازمان گردشگری جهان ۲۰۰۴). م و

جاذبه های باستان شناختی فرهنگی و طبیعی ایران مبنایی بسیار مناسب برای توسعه ژئوتوریسم ایجاد کرده است از سال ها پیش محققانی از سراسر جهان خصوصیات زمین شناختی این کشور را مطالعه کرده اند و از این کشور به بهشت زمین شناسان یا موزه زمین شناسی به مساحت ۱۶۴۸۱۹۵ کیلومتر مربع نام برده اند. (داولینگ، نیوسام ، ۲۰۰۶: ۷۹). در ایران انواع بسیار متنوعی از غارهای آهکی، نمکی، باستانی و غارهای ساخته شده به دست انسان مشاهده می شوند. غار های آهکی در شکل های متنوع چند طبقه، غار های رودخانه ای، دریاچه ای و چاه مانند وجود دارد ، نمونه این غار ها عبارتند از: کتله خور، علیصدر، کرفتو. واژه ژئوتوریسم اغلب در مفهومی بسیار وسیع تر بکار می رود که نه تنها بخش جدیدی ازبازار گردشگری است بلکه رهنمودی اصولی برای کمک به حفظ طبیعت بی جان و توسعه پایدار مربوط می شود. همچنین ژئوتوریسم به معنی انتقال دانش و نظریات علوم زمین به عموم مردم تعریف شده است. نکته حائز اهمیت در خصوص ژئوتوریسم این است که این شاخه از اکوتوریسم باعث خرابی محیط زیست نمی شود. از لحاظ اکولوژی همگرا و از موارد منفی یک رشد توریستی، احتراز می کند این نوع جهانگردی امروزه در جهان به جهانگردی جایگزین معروف است که یک جهانگردی پیش بینی شده و و انتخابی است و حس زیبایی شناختی و قابلیت های روشن فکری را تقویت می کند و همچنین از طریق توجه و به صنعت طبیعت گردی می توان از سرمایه های ملی ژئوتوریسمی که در حال حاضر از توجه بی نصیب است حفاظت شود. بدین ترتیب با ایجاد سایت ژئوتوریسمی و با اخذ ورودیه هم از

مختصری در مورد عملکرد راکتورهای هسته ای

در راکتورهای هسته ای از طریق شکافت هسته ای گرما تولید می شود. شکافت اورانیوم نوترون های زیادی آزاد می کند. نوترون هایی که از فرآیند شکافت آزاد می شوند، بسیار سریع هستند. از این رو در اکثر راکتورها قسمتی به نام کند کننده نوترون وجود دارد که در آن از سرعت نوترونها کاسته شد ه ودر نتیجه نوترون ها به راحتی جذب می شوند. نام گذاری این نوترون ها به نوترون های گرمایی یا نوترون های کند به همین دلیل است. مقدار انرژی گرمایی در راکتوریک پارامتر بحرانی است و کنترل آن با تنظیم تعداد میله های کنترل درون راکتور صورت می گیرد. میله کنترل از مواد جذب کننده نوترون ساخته شده است. راکتوری که از کند کننده استفاده می کند، راکتور گرمایی یا راکتور کند نامیده می شود. مواد رایج کند کننده عبارتند از: آب معمولی، آب سبک، آب سنگین و گرافیت(البته گرافیت مشکلات فراوانی را به وجود می آورد و بسیار خطر آفرین است، مانند حادثه انفجار چرنوبیل)

راکتورهایی که از کند کننده نمی کنند، راکتورهای سریع خوانده می شوند. در این نوع راکتورها فشار ذرات نوترون بسیار بالا است و از این رو می توان برخی واکنش های هسته ای را که ترتیب دادن آنها در راکتور کند بسیار مشکل است در آنها انجام داد.

بیشتر ما درباره حادثه چرنوبیل چیزهایی شنیده ایم، این حادثه بدترین حادثه اتمی غیرنظامی تاریخ جهان است که در راکتور شماره ۴ نیروگاه چرنوبیل جایی در نزدیکی کیف پایتخت اکراین در ۲۶ آوریل ۱۹۸۶ اتفاق افتاد.

این حادثه با هزینه ای بالغ بر ۲۰۰ میلیارد دلار پرخرج ترین حادثه تاریخ به شمار می رود.

چگونگی بروز حادثه:

در ۲۵ و ۲۶ آوریل ۱۹۸۶ متصدیان راکتور برای انجام آزمایشی سیستم ایمنی راکتور را غیر فعال کردند (کنندکننده های نوترون را از آن خارج کردند).

نتیجه آن راکتوری بدون کندکننده مناسب و از کنترل خارج شدن آن بود. بدون توانایی در کنترل راکتور، دمای آن به حدی رسید که بیشتر از حرارت خروجی طرح ریزی شده بود؛ حادثه زمانی آغاز شد که در ۱۰:۱۱ شب ۲۵ آوریل ۱۹۸۶ نیروگاه چرنوبیل دستور کاهش میزان قدرت راکتور برای تست را دریافت نمود و نیروگاه شروع به کاهش قدرت راکتور شماره چهار تا ۳۰ درصد نمود. دو اشتباه واقعه مهلک چرنوبیل را رقم زد اولین اشتباه زمانی

بود که کنترل کننده راکتور به اشتباه و بر اثر عدم تنظیم کردن میله های جذب نوترون نیروی راکتور را تا یک درصد کاهش داد و راکتور بیش از پیش افت قدرت پیدا کرد. در اینجا بود که پرسنل دومین اشتباه خود را انجام دادند و تقریبا تمامی میله های کنترل را از داخل راکتور بیرون کشیدند. این همانند زمانی است که اتومبیلی را در آن واحد هم گاز داد و هم ترمز گرفت. در این زمان و با وجود

نبود میله های کنترل کننده قدرت در داخل منطقه فعال نیروی راکتور به ۷ درصد افزایش پیدا نمود.

در ۱:۲۴ صبح یک انفجار اولیه پوشش ۱۰۰۰ تنی بالای راکتور را بلند و راه را برای خروج مقدار زیادی بخار آب داغ هموار کرد. و این مقدمه ای بود بر انفجار دوم ناشی از هیدروژن، که ممکن است حاصل ترکیب بخار آب لوله های پاره شده و زیرکونیوم و یا حتی گرافیت هسته راکتور بوده باشد.

انفجار دوم سقف راکتور را پاره کرد و ۲۵ درصد از تأسیسات هسته راکتور را از بین برد. گرافیت (کنندکننده) سوزان و مواد داغ هسته که در اثر انفجار بیرون ریخته بود، باعث ایجاد حدود ۳۰ آتش سوزی جدید شد، و این شامل سقف قیر اندود و قابلاشتعال واحد نیز می شد که مجاور واحد ۴ واقع شده بود.

عواقب:

تعداد زیادی از کارکنان تأسیسات در عرض چند ساعت نشانه های دریافت تشعشع رادیو اکتیو را نشان دادند. عده زیادی کارمند و آتش نشان که بدون محافظ مشغول به کار بودند، بیشتر بخاطر شروع آتش سوزی در سقف واحد ۳ بود که پیش بینی های ایمنی را نادیده گرفتند. عده افرادی که در بیمارستانها بستری شدند، تا ساعت ۶ صبح به ۱۰۸ و تا پایان روز اول به ۱۲۲ نفر رسید. پس از انفجار ابتدا محیط اطراف تأسیسات به امواج رادیواکتیو آلوده گشت و بعد به تدریج ابرهای آلوده به نواحی دورتر سرکشیدند و بارش باران سبب شد که بخش های وسیعی از اروپا به مواد رادیواکتیو آلوده شود. در اثر انفجار در راکتور بلوک چهار تأسیسات اتمی چرنوبیل، مواد رادیواکتیو برای ساختن حدود ۱۰۰ بمب اتمی آزاد شدند. اگرچه در آن سال مقامات اتحاد شوروی سابق در آن زمان،

پخش هر گونه خبری را در مورد این فاجعه به شدت ممنوع ساختند اما در مقایسه جوامع بشری، فاجعه چرنوبیل وحشتناک ترین فاجعه تکنولوژیک انسانی در تمام تاریخ به شمار می آید در اثر فاجعه چرنوبیل قریب به ۵ میلیون نفر آسیب دیدند، حدود ۳ هزار مرکز مسکونی در جمهوری روسیه، سفید اوکراین و فدراسیون روسیه با ذرات رادیو اکتیو آلوده شدند. از میان آنها، ۲۲۱۸ شهر و روستا با جمعیت حدود ۲٫۴ میلیون نفر در محدوده اوکراین قرار داشتند، فاجعه چرنوبیل جمعیت کشورهای مذکور را تحت الشعاع قرار داد. غیر از اوکراین، جمهوری روسیه سفید و فدراسیون روسیه، کشورهای سوئد، نروژ، لهستان، بریتانیای کبیر و برخی کشورهای دیگر نیز اثرات فاجعه را احساس کردند. عوامل اصلی فاجعه انجام آزمایش بدون فراهم بودن شرایط، سطح پایین دانش امنیت هسته ای دانشمندان شوروی، سطح ناکافی ایمنی در راکتور، اشتباهات

پرسنل اعلام شد. نتایج فاجعه در نیروگاه چرنوبیل از تاریخ ۲۷ آوریل ۱۹۸۶ تحت ریاست کمیسیون دولتی شوروی آغاز شد. این عملیات از نیمه دوم روز ۳۰ آوریل شروع شد و تا سال ۱۹۹۱ ادامه یافت. در اولین گام یک منطقه انزوا در محدوده ۳۰ کیلومتری اطراف نیروگاه چرنوبیل تعیین شد. از ۲۷ آوریل سال ۱۹۸۶ حکومت اوکراین ساکنین شهرهای پربیست و چرنوبیل، و روستاهای داخل منطقه ۳۰ کیلومتری (حدود ۱۰۰ هزار نفر) را به خارج این محدوده انتقال داد. پنهان کردن اطلاعات مربوط به فاجعه چرنوبیل باعث شکل گیری و گسترش شایعات باور نکردنی پیرامون نتایج فاجعه شد. ریاست شوروی از پذیرش همکاری بین المللی برای انجام عملیات امحا نتایج فاجعه هسته ای امتناع کرد. تنها در سال ۱۹۸۹ بود که حکومت شوروی از آژانس انرژی اتمی به منظور ارزیابی کارشناسی عملیات امحا، درخواست کمک کرد. فاجعه چرنوبیل وضعیت تشعشع در محدوده های بسیاری از کشورهای اروپایی را به شدت تغییر داد. در ماه می سال ۱۹۸۶ در تمامی کشورهای نیمکره جنوبی، در اقیانوسهای آرام، اتلانتیک و منجمد شمالی ملاحظه می شدند. هیچ کس دقیقا نمی داند بر اثر این انفجار، از ۱۸۰ تن سوخت هسته ای موجود چه میزان آن وارد اتمسفر شد. با وجود گذشت ۲۳ سال از این فاجعه حدود ۹ میلیون نفر در نواحی آلوده به رادیواکتیو چرنوبیل سکونت دارند و پیش بینی کارشناسان انگلیسی گویای این مسئله تلخ است که حدود ۶۶ هزار نفر دیگر به علت ابتلا به سرطانکه انفجار نیروگاه هسته ای چرنوبیل باعث آن شده است در سالهای آینده جان خود را از دست خواهند داد که این میزان ۱۵ برابر پیش بینی های سازمان ملل است.

آلودگی هوا

یک پدیده عجیب در ایران این است که مسائل حل نمی شوند، بلکه آنقدر کش پیدا نیازمند یک تحلیل جامعه شناختی و اقتصاد سیاسی است اما معضل آلودگی هوا ایرانیان نمی توانیم به درستی مسائل خود را حل کنیم. با سرد شدن هوا مشکل بحران می رسد و هر وقت این بحران ایجاد می شود با تعطیل کردن مدارس مسکن بر این زخم مهم گذاشته شود و با این مرهم حل مسئله اجمالا به آینده که هوا بهتر می شود مجدداً آلودگی هوا فراموش می شود و روز به روز هوا در معرض خطر قرار می گیرد. حال چه راه حل هایی برای این مسئله عرضه ناوگان حمل و نقل عمومی گسترش یابد. معمولاً در ایام آلوده شدن هوا توجه شهردار ز رویه سیاسی دارند کافی نبودن حمل و نقل عمومی رابه عنوان نمادی از نقطه کنند که در این هوای آلوده ماهی سیاسی بگیرند. برخی نیز از آن سمت حمله خود هوای تهران آلوده است. همه اینها در یک اشتباه شریکند و آن این است که اگر حمل و نخواهد شد بلکه افزایش خواهد یافت دلیل آن این است که سرعت جابجایی شهر یکی و آلودگی هوای تهران یک عامل بازدارنده برای جذب مهاجر به تهران است. اگر این خواهد شد و باز این دو مشکل با یک تاخیر زمانی بازخواهند گشت. خوب شاید سوال عمومی را گسترش داد؟ آیا هوای تهران نباید بهتر شود؟ پاسخ این است که حمل و نقل باید ولی این اقدامات باید به شکلی انجام شود که هزینه زیستن در تهران کاهش نیابد. بازدارنده مهاجر به تهران است. معنای مشخص این حرف این است که باید مالیات لازم برای توسعه حمل و نقل عمومی فراهم شود و ثانیاً مهاجرت به تهران و یا شهرهای باشد. راه حل هایی که با عنوان برقی کردن اتوبوسها و یا خودروها و موتورهای مطرح می حلها اگر چه می توانند مسئله #تهران را موقتاً حل کنند اما هم مشکل پیش گفته را که برق تولید می کند منتقل خواهد کرد. تولید برق در کشور با استفاده از سوزاندن بر افزایش مصرف برق باشد همگی تشدیدکننده آلودگی در منطقه ای دیگر از کشور ما، آلودگی تهران نیست بلکه آلوده شدن راه حل اصلی حل مشکل آلودگی هوای تهران لباس گرم در شش ماه دوم سال و کمتر جابجا توده مردم ترجیح خواهند داد که به جای خانه و محل کار، در طول روز لباس بیشتر بیشتری روی خود اندازند. به این آلودگی محیط زیست

می کنند که به بحران برسند. خود این قضیه مصداق خوبی است که نشان می دهد چرا ما آلودگی در شهرهای بزرگ ایران به مرز و احیاناً دانشگاه ها تلاش می شود تا یک نامعلوم به تعویق می افتد. در تابستان آلوده تر و سلامتی ما شهرنشینان بیشتر می شود؟ یکی از راه حل ها این است که به این مسئله جلب می شود و کسانی که با ضعف شهرداری به رخ می کشند و سعی می را متوجه سازمان محیط زیست می کنند که چرا نقل عمومی تهران توسعه یابد، مشکلات تهران کم از عوامل توسعه شهرهاست. همین الان ترافیک دو مشکل تقلیل یابد، مهاجرت به تهران تشدید شود که پس چه باید کرد؟ آیا نباید حمل و نقل عمومی باید گسترش یابد و باید هوای تهران بهبود بالا بودن هزینه زندگی در تهران خود یک عامل ساکنان تهران آنقدر افزایش یابد که اولاً منابع مالی بزرگ برای بسیاری از افراد صرفه اقتصادی نداشته شود نیز راه حل های درستی نیستند زیرا این راه خواهند داشت و هم آلودگی را به منطقه از کشور گاز میسر می شود. لذا راه حل هایی که مبتنی کشور هستند در حالیکه مسئله اساسی کل محیط زیست کشور است!

در دو امر خلاصه می شود: پوشیدن شدن. اگر هزینه گاز افزایش یابد مصرف زیاد گاز برای گرم کردن بپوشند و در طول شب پتوی ترتیب مصرف گاز و به تبع آن تهران و دیگر نقاط ایران کاهش

تبعات خشک شدن دریاچه ارومیه زیانبارتر از جنگ تحمیلی

■ شمال غرب کشور خالی از سکنه می شود اگر دریاچه ارومیه خشک شود. ماههاست خشکی دریاچه ارومیه از ۹۰ درصد گذشته. می گویند دریاچه نفس های آخر را می کشد، دیگر چیزی از عمر آن باقی نمانده است. این نفس ها، تنها نفس های آخر دریاچه نیست، نفس های آخری است که سکونت و زندگی در حاشیه دریاچه ارومیه می کشد. چند سالی می شود، نمایندگان آذربایجان های شرقی و غربی، اعضای ستاد احیای دریاچه ارومیه و فعالان

محیط زیست بارها نسبت به تبعات خشکی دریاچه ارومیه هشدار می دهند و از تهدید سلامتی ساکنان حاشیه دریاچه گرفته تا سونامی نمک که حتی مرزهای شرقی را هم پشت سر خواهد گذاشت، حکایت می کنند. شهریور سال ۹۰ بود که حسن عباس نژاد مدیرکل محیط زیست استان آذربایجان غربی درخصوص مشکلات زیست محیطی دریاچه ارومیه و بحران آن گفته بود: «نگرانی ما از خشک شدن دریاچه ارومیه این است که ریزگردهای نمکی به وجود می آیند. بر اثر آن دشت های حاصلخیز منطقه آسیب می بیند و درواقع وجود این ریزگردها برای مردم این منطقه مشکلات زیانباری به دنبال دارد. این در حالی است که درحال حاضر هم برخی از روستاهای شرقی دریاچه ارومیه به دلیل مشکلاتی که وجود داشت به شهرهای اطراف این دریاچه مهاجرت کردند.»

پنج سالی از این نگرانی ها می گذرد و نگرانی پنج سال پیش امروز به تهدیدی جدی در این منطقه تبدیل شده است. دریاچه هنوز به طور کامل خشک نشده و کمتر از ۱۰ درصد آب دارد، اما پیامدهای خشکی ۹۰ درصدی آن آغاز شده است.

چندی پیش، دبیر کمیته راهبری ستاد احیای دریاچه ارومیه، افزایش سقط جنین دام را یکی از تبعات منفی خشکی دریاچه ارومیه در حوضه آبریز این دریاچه اعلام کرده و در کنار آن از سوختن برگ درختان در مناطق حاشیه ای دریاچه ارومیه به دلیل

وجود نمک در هوا خبر داده بود. ایشان با اشاره به این که با تداوم خشکی این دریاچه امکان رسیدن ریزگردهای نمکی به پایتخت وجود دارد، گفته بود: «مدل سازی های اولیه نشان می دهد با توجه به کوچک بودن ذرات نمک امکان پراکنده شدن آنها تا شعاع ۷۰۰ کیلومتری وجود دارد. بر همین اساس و با در نظر گرفتن این که این ریزگردهای نمکی می توانند مسیرهای طولانی را طی کنند انتظار می رود که در آینده به دنبال ادامه روند خشکی دریاچه ارومیه ریزگردهای نمکی حاصل از آن به تهران هم برسد.»

سایه مهاجرت بر سر ساکنان اطراف دریاچه ریزگردهایی که حتی امکان رساندن خود به پایتخت را هم دارند، زندگی را برای ساکنان اطراف دریاچه بسیار سخت خواهند کرد. امکان کشاورزی و دامداری در حوضه آبریز دریاچه ارومیه را خواهند گرفت و کشاورزان را به مهاجرت وادار می کنند. به گفته دبیر کمیته راهبردی ستاد احیای دریاچه ارومیه، «سوختن برگ درختان در حاشیه دریاچه و شور شدن زمین های اطراف، کشاورزان را مجبور کرده است تا کشت

را به زمین های بالادست ببرند و زمین هایی دورتر از دریاچه را زیر کشت ببرند». این یعنی خداحافظی روستاییان با محل اقامت خود. مهاجرت به شهرهای اطراف و حتی شهرهایی دورتر از دریاچه و بحران های آن. حالا دریاچه و حواشی آن زیر سایه مهاجرت رفته است. در این خصوص دبیر ستاد احیای دریاچه ارومیه، با تأکید بر این که تبعات مهاجرت جمعیت به دلیل بحران خشک شدن دریاچه ارومیه به مراتب زیانبارتر از جنگ تحمیلی است، می گوید: «بسیاری از مدیران و مردم به خاطر دارند در زمان هشت سال دفاع مقدس مهاجرت یک میلیون و ۱۰۰ هزار نفری مردم از مرزهای جنوب و غرب کشور مشکلات زیادی را برای دولت ایجاد کرده بود، حال آن که با خشک شدن دریاچه ارومیه افزون بر میلیون ها نفر از جمعیت ساکن در اطراف این دریاچه و در استان های شمال غرب کشور مجبور به مهاجرت اجباری می شوند.»

مردم مجبور به کوچ شوند، باید کجا بروند؟

نمک تنها آذربایجان ها را تهدید نمی کند، اردبیل، زنجان، قزوین، تهران هم در امان نخواهند بود. «نگرانی ها از برخاست غبارهای نمکی پای خود را به سایر استان ها هم کشانده است، ساکنان اطراف دریاچه حتی نسبت به زندگی ۴ تا ۵ سال آینده خود هم نگران هستند. ذرات نمک بلند شود، مردم منطقه را مجبور می کند، کوچ کنند. اما مردم حتی نمی دانند اگر مجبور به کوچ باشند، باید کجا بروند. پیش از این می گفتند به تبریز می روند یا اردبیل و زنجان. اما حالا این شهرها هم درگیر غبارهای نمکی هستند. بادهای بهاری نمک را بلند کرد و تا چند کیلومتر دور از دریاچه را تحت تأثیر قرار داد، حال با آغاز بادهای پاییزی قطعا مناطق بیشتری درگیر نمک و غبارهای نمکی خواهند شد.

اگر دریاچه خشک شود، نمک زمین های حاصلخیز منطقه را از بین خواهد برد و این منطقه به بیابان تبدیل می شود. صنعتی هم در این منطقه وجود ندارد و تنها امید مردم کشاورزی است. کشاورزی از بین برود، مردم باید کوچ کنند. اما شهرهای اطراف حتی زنجان و بخش غیرکوهستانی اردبیل هم درگیر غبارهای نمکی خواهد شد و مردم در این مناطق هم امکان زندگی نخواهند داشت. و در نتیجه شمال غرب کشور تحت تاثیر خشک شدن دریاچه ارومیه خالی از سکنه می شود و دولت با هزینه مهاجرت میلیون ها نفر مواجه خواهد بود.

هنر برای حفاظت در مناطق روستایی

از فروردین سال ۸۱ به همت بخش کمکهای کوچک محیط زیست جهانی سازمان ملل متحد (SGP) و اداره محیط زیست سازمان منطقه آزاد قشم و مشارکت مستقیم مردم بومی روستای شیب دراز قشم پروژه ای جهت حفاظت از لاک پشت پوزه عقابی گونه در خطر انقراض تعریف شد.

هدف این پروژه ارتقاء معیشت جامعه بومی و زمینه سازی حفاظت پایدار از لاک پشت پوزه عقابی با کمترین آسیب به محل تخم گذاری لاک پشت بود. این فعالیت در ابتدا داوطلبانه انجام شد پس از مدتی برای رسیدن به نتیجه موثرتر به پیشنهاد دفتر SGP پروژه هنر برای محیط زیست تعریف و آرام آرام مراحل خود را طی کرد. در این پروژه مردم منطقه با تکیه بر گونه خاصی که در شیب دراز زندگی میکنند آثار هنری را خلق کردند که نمادی از لاک پشت را روی خود داشت. این آثار تبدیل به سوغات منطقه شدند و توانستند به توانمند شدن مردم و به خصوص بانوان کمک بسیار کنند.

بازدید از تخم گذاری لاک پشت ها جاذبه دیگری است که حالا شیب دراز به کمک آن میتواند در خانه های بومی مهمانانی از تمام دنیا داشته باشد و علاوه بر حفظ این گونه ارزشمند حراست و حفاظت از این گونه به صورت بین المللی بازتاب پیدا کرده است.

تخم لاک پشت پوزه عقابی که گونه اندمیک ایران است و بسیار با ارزش، پیش از این به عنوان یک ماده غذایی مورد استفاده بود اما این پروژه کمک کرد تا مردم منطقه با حساسیت و اهمیت حفظ این گونه آشنا شوند و هم اکنون خود آنها تبدیل به بهترین نگهبانان این گونه شده اند. در ادامه این نوشتار در تصاویر یک و دو شما میتوانید نمونه هایی از منسوجاتی که به تصویر گلدوزی شده لاک پشت مزین شده اند را ببینید.

فعالیت دیگری که در راستای حفاظت هنر بومی انجام شد و توانست به باور و معیشت مردم منطقه دیگری کمک کند پروژه عروسک های بومی بود.

ساخت عروسک های بومی در مناطق روستایی توسط بانوان پروژه ای است که از سال ها پیش توسط موسسات وابسته به یونسکو در ایران پیگیری میشود. این عروسک ها که هزاران سال در این مناطق کاربرد داشتند اکنون سفیرانی برای معرفی منطقه خود و جذب گردشگر هستند به علاوه میتوانند در جهت حفظ میراث طبیعی گام بردارند.

در ساخت این عروسک ها احترام به طبیعت و فرهنگ منطقه بسیار مورد اهمیت است. شیوه معیشت غالب، باورها و اعتقادات در این عروسک ها بازتاب پیدا کرد و توانست به احیای این هنر کمک کند.

موسسه آوای طبیعت پایدار که متولی توسعه و ساخت عروسک ها در منطقه خراسان جنوبی بود به سازندگان عروسک پیشنهاد داد که قصه هر کدام از این عروسکها را نیز بنویسند و آنرا همراه عروسک روانه بازار کنند. این کار باعث شد تا وقتی کسی عروسکی را میخرد احساسی که سازنده عروسک داشته را هم درک کند و این کار ارزش و اهمیت این عروسک ها را چند برابر کرد.

حالا این عروسک ها در فروشگاه های مختلفی به فروش میرسد و برخی از موسسات گردشگری آنها را به عنوان هدیه به مسافران خود میدهند. نمونه این عروسک ها در تصاویر سه، چهار و پنج آورده شده است.

یکی دیگر از راه های حفاظت خرید کردن از مناطق روستایی است، این امر کمک میکند تا معیشت سنتی حفظ شود، مهاجرت کاهش پیدا کند و مناطق روستایی به ارزش آنچه که طبیعت به آنها هدیه کرده بیشتر اهمیت بدهند و در حفظ و احیای فرهنگ خود کوشا باشند.

در روستاهای ایران محصولاتی از دیرباز تولید میشود که بیشتر برای مصرف داخلی روستا بوده است. اما در زمان حاضر این شکل از معیشت نمیتواند پاسخ گوی نیاز مردم بومی باشد. از طرفی دیگر در اثر زندگی

شهر نشینی مردم علاقه بیشتری به استفاده از محصولات ارگانیک و سالم پیدا کرده اند در نتیجه این بخش از فعالیت روستاها در صورت حمایت میتواند نفع دو طرفه ای را ایجاد کند و گردشگر مناسب خود را جذب کند.

یکی از موسساتی که در این زمینه فعالیت میکند موسسه کفشدوزک است. این مرکز با شناسایی پتانسیل های موجود در مناطق گوناگون به جمع آوری و توسعه محصولات ارگانیک میپردازد و از طریق موسسات و آژانس های گردشگری محصولات خود را تبلیغ میکند.

چند مورد از فعالیت های موسسه کفشدوزک شامل موارد زیر بوده است:

حمایت از زلزله زدگان ورزقان:

در زمانی که مناطقی از روستاهای آذربایجان به دلیل زلزله خانه و سرپناه خود را از دست داده بودند موسسه کفشدوزک به منطقه مراجعه کرد و محصولات باقی مانده را به قیمت مناسبی از کشاورزان خریداری کرد.

این محصولات به صورت بسته های کوچک برای مسافران نوری به فروش رسید. این روش حمایتی که هم اکنون نیز ادامه دارد کمک کرد تا مسافران نوری به صورت غیر مستقیم به منطقه ای که دسترسی ندارند سود برسانند به علاوه محصولات ارگانیک کشاورزان خریداری شد و مهم تر از همه آنکه حفاظت به شیوه ای پایدار ایجاد شد.

شیرینی های ایوانکی:

منطقه ورامین و ایوانکی به دلیل آنکه در حاشیه شهر بزرگتری قرار دارند شغل های مردمان آن محدود و یا در محل های بسیار دورتری قرار دارد. موسسه کفشدوزک با پیدا کردن چند خانواده خوش ذوق در ایوانکی که شیرینی های مخصوصی را طبخ میکردند، به آنها کمک کرد و با بهینه کردن این شیرینی ها توانست آنها را به صورت انبوه تولید کنند و آنها را به فروش برسانند. در تصویر شماره شش چند نمونه از محصولات کفشدوزک قرار داده شده است.

بی شک فرهنگ یکی از عناصر اصلی در سازماندهی فرهنگ بومی و توسعه گردشگری روستایی است. فرهنگ میتواند در کالا، لباس، غذا، عروسک و... خود را نمایش دهد و به شیوه ای دیگر توریست را به سمت خود جذب کند. در روستاهای مناطق کویری ایران که خانه های بومگردی رو به گسترش هستند استفاده از هنر بومی معرف اقامتگاه های گوناگون است. به نوعی که هر اقامتگاهی محصولی خاص را ارائه میدهد و از هنر بومی خود حفاظت میکند. یک منطقه روستایی برای توسعه گردشگری نیاز به برنامه های حفاظتی مدون و مناسب دارد. حفاظت، آگاهی و توسعه پایدار اثرات مثبت بسیار چون:

- ایجاد ارتباط مستقیم بین تولید کننده و خریدار جهت درک شرایط واقعی بازار.

- توجه به نظرات خریداران و تلاش برای ارتقاء کیفیت به طور مداوم و براساس امکانات موجود.

- توانمندسازی و دعوت از بانوان پروژه ها در کنفرانس ها و جلسات مرتبط با گردشگری و ایجاد حس مفید بودن و هنرمند بودن در آنها.

- ارتباط و تعامل مستمر با نمایندگان پروژه ها در همه مراحل کار و پس از پایان پروژه.

- تشویق طبیعت گردان و طبیعت دوستان و سایر افراد علاقمند به ایران زمین جهت حمایت پروژه ها

در مناطق روستایی دارد. مناطق روستایی در زمینه پذیرش گردشگر بسیار شکننده هستند و به آسانی میتوانند مورد نابرابری و تنزل در منابع و فرهنگ قرار بگیرند. امید است این گزارش توانسته باشد هر چند کوتاه به اهمیت حفاظت و انواع مختلف آن بپردازد.

خواهد یافت. روشن است که تعرفه نقاط خاصی از ایران که به شکل غیرمترافی سرد هستند متفاوت است. بالا بردن قیمت بنزین و کرایه تاکسی و دیگر وسایل حمل و نقل عمومی نیز موجب خواهد شد تا افراد تنها در صورت نیاز جدی به جابجایی در شهر اقدام کنند. اثرات بلندمدت این سیاست به نزدیکی محل کار به منزلها و احتمالاً انتقال برخی شرکتها از تهران منتهی خواهد شد. لذا دو راه حل گفته شده به متغیر کلیدی اصلاح قیمت انرژی بر می گردد. این شاه کلید حل ترافیک و آلودگی هوای تهران است که متأسفانه در همه این های و هوهای مربوط به آلودگی هوا از زبان کسی بیرون نمی آید. شاید بتوان گفت تنها چیزی که مردم، دانشگاہیان، رسانه ها، روشنفکران، مسئولان و نمایندگان مردم در شورای شهر و مجلس بر آن اتفاق نظر دارند عدم توجه به این راه حل اساسی حل مشکل آلودگی هواست. به همین دلیل نیز عجیب نیست که این مشکل در کشور ماندگار است و تا وقتی عزم جمعی برای اتخاذ این تصمیم سخت نگیریم کماکان با این مسئله حل نشده مواجه خواهیم بود.

کتاب بخوانید تا هوا آلوده نشود. تا محیط زیست از بین نرود. تا درختان سبز بمانند. تا خاک سالم بماند. تا باران ببارد. تا عقل و شعورمان بالا برود. تا قدر نعمت های مان را بدانیم.

تا ارتباط بین مظاهر طبیعت را درک کنیم. تا بفهمیم همه چیز در طبیعت به هم پیوسته است. تا به جای فکر کردن به «من» به «ما» فکر کنیم. تا به جای فردگرایی، جمعی و گروهی فکر کنیم. تا عمیق تر و آینده نگرتر فکر کنیم.

کتاب بخوانیم تا از تجربه های دیگران استفاده کنیم و لازم نباشد خودمان آنها را تجربه کنیم. اگر مردم و مسوولان کتاب می خوانند متوجه می شدند که وقتی جای درختان برج می سازند ریشه های تنفسی تهران را مسدود می کنند و جلوی وزش باد را می گیرند.

اگر قبل از دست زدن به هر فعالیتی در طبیعت کتاب می خوانند وضعیت محیط زیست در کشورمان به این شکل در نمی آمد. کتاب تاثیر بسزایی در وضعیت زندگی مان دارد. اگر شهروندان و مسوولان کتاب می خوانند آینده نگر می شدند و مسائل را به صورت دراز مدت می دیدند. و همان طور که از الان برای بچه، نوه و نتیجه خود خانه می سازند و به فکر رفاه آیندگان خود هستند، به فکر محیط زیست و شرایط آب و هوایی آنها نیز بودند و متوجه می شدند که در قضیه آلودگی هوا از فقیر تا پولدار، از باسواد تا بی سواد و از کوچک تا بزرگ همه درگیر هستند چرا که همه در حال زندگی در این هوا

هستند و این موضوع یک درد مشترک است.

اما باز هم عبرت نمی گیریم و حالا سال هاست که در برهمان پاشنه می چرخد و درست در دقیقه نود که وضعیت هوا به بحرانی ترین نقطه اش می رسد یادمان می افتد که برای جلوگیری از ایجاد چنین هوایی باید پیشگیری می کرده ایم. به نظر می رسد که شاخک های ما هنرمندان از سیاستمداران حساس تر است.

من یا آقای مهرجویی از سال ها قبل به فکر بحران های زیست محیطی بودیم. سال ها قبل از اینکه «نارنجی پوش» ساخته شود، «آب پریا» را ساختم اما انکار صدای ما به جایی نمی رسد. چقدر فریاد بنزیم و بگویم خودمان با دست های مان در حال جنایت علیه شهروندان هستیم. چقدر فریاد بنزیم که مردم در این هوا دچار مرگ تدریجی می شوند. واقعا رنج آور است که مردم در این دود و آلودگی در حال زندگی هستند.

اما این مساله برای امروز و دیروز نیست و از سال ها قبل بحران آلودگی هوا وجود داشته است اما به تدریج عادت کرده ایم و به نظرم عادی می آید ولی با گفتن و تکرار این موضوع دردی دوا نمی شود.

حالا سال هاست که خبری از فصل پاییز و زمستان نیست و ما فقط اسم این فصل ها را می شنویم و با خاطرات گذشته مان از این فصل ها زندگی می کنیم.

من این فصل ها را خیلی دوست داشتم اما چند سالی می شود که دیگر علاقه ای به پاییز و زمستان ندارم. حالا این دو فصل، فصل آلودگی هوا شده است.

فصل کوه های لخت از برف که دیگر حتی خبری از باران هم نیست. اینها مرا رنج می دهد. این روزها که هوا به شدت آلوده است، نه تنها جسم مردم در معرض خطر است بلکه روح و روان آنها نیز در شرایط بحرانی به سر می برد. و ای کاش متوجه می شدیم که رابطه مستقیمی بین روح و روان انسان و شرایطی که در آن زندگی می کند وجود دارد. اما ما و مسوولان جسم و روح مان را پالایش نکرده ایم که اینطور بلاهایی مانند بحران آلودگی هوا سراغ مان آمده است. باور کنیم که همه چیز به هم مربوط است.

مقدمه

در طول تاریخ و از آن زمانی که جغرافیا به گفته دانش آکادمیک این دوران توسط پیشگامان یونانی همچون هرودوت و اراتوستن و تالس بنیاد نهاده شد همیشه نظریات سیاسی که بر شکل و صور زمین توسعه یافته بود مورد توجه ملل گوناگون تاکنون قرار گرفته است از جمله این نظریات ژئوپلیتیکال می توان به نظریات مکندر و ماهان و راتزل اشاره کرد که حتی بعضی از این نظریات در سرنوشت جنگ های بزرگی چون جنگ کبیر اول و دوم جهانی تاثیر به سزایی داشت.

بعضی از ملل حتی استراتژی و مراحل توسعه خود را بر این نظریات جغرافیای سیاسی بنیان نهادند که از آن جمله دولت فدرال آمریکا است که نظریه دریایی ماهان دریادار انگلیسی را مورد توجه خود قرار داده است و همچنین دولت رایش سوم وشخص آدولف هیتلر که تحت تاثیر نظریه فضای حیاتی راتزل بود.

پارسیان بنیان گذار رایج ترین نوع شناخت سیاسی سرزمین ها بودند که همان سیستم (کشور) است اما یونانیان بر سیستم (اقليم) معتقد بودند، از آن روی که اسناد تاریخی و مورخان بر این گواه داده اند که پارسیان مردمانی از نژاد آریا اولین سیستم کشورداری و حکومت فدرال را ایجاد کرده اند و یکی از قدرتمندترین دولت ها و کشورها را بنیاد نهاده اند که تا به امروز نیز از کشورهای مطرح دنیا است؛ آنان را می توان در به کارستن سیاست جغرافیایی بر یونانیان مقدم تر دانست.امروز نیز سیستم کشورداری فدرال مورد توجه و تحت استفاده قدرتمندترین کشورهای جهان است.

فلات ایران و خلیج فارس

فلات ایران منطقه ای است چهار فصل و چهار راه و مرکز جهان. این منطقه از گذشته های دور هزاران سال قبل از مطرح شدن نظریاتی همچون هارتلند (قلب زمین) مکندر مورد توجه سیاست مداران و نظامیان و دانشمندان از سراسر گیتی بود. اهمیت این منطقه چنان زیاد است که بسیاری از کشورهای قدرتمند جهان در طول تاریخ تسلط بر ایران را مساوی با تسلط بر جهان می دانستند و می دانند.

خلیج فارس راهبردی ترین دریای شناخته شده زمین است و از درجه ی بالای اهمیت در امور نظامی و سیاسی و بازرگانی برخوردار است و این اهمیت با کشف نفت و وجود تنگه و کانال ها افزون بر قبل شد. یکی از علل آغاز جنگ سوم فراگیر یعنی جنگ ایران و عراق این بود که عراق سهم بیشتری از خلیج فارس طلب کرده بود و آن هنگام که از دستیابی بر خاک ایران باز ماندند به سراغ کویت رفتند و آن جا را تصرف کردند و در آنجا چکش سازمان ملل بر سرشان خورد و رای بر خلاف آنان چرخید و این اقدام عراق محکوم شد و عراق از آنجا خارج شد.دیگر جنگ های معاصر در این منطقه نیز نشان دهنده همین اهمیت است.

سیلاک دریا سالار هخامنشی

اندیشه‌ی ژئوپلتیک پارسیان

مروری از انگارهای کهن تا مفاهیم نوین اخیر

در ۲۵۰۰سال قبل سیلاک دریاسالار هخامنشی که مردی دانشمند و روشن بین بود و بر پهنه ی دریاهای شناخته شده آن دوران شناخت بالایی داشت نظریه ای بدین گونه مطرح کرد: «هر کس می خواهد بر جهان سلطه یابد باید بر سه نقطه تسلط داشته باشد و آن سه نقطه این ها هستند خلیج فارس (بحرین) و دریای مکران (عمان) و یمن. سیلاک نظریه ای را مطرح کرد که مورد استفاده و راهبرد اصلی دولت های باستانی ایران و دولت صفویه شد.

علت اهمیت این مناطق در دنیای باستان

بنا بر شواهد موجود شناخت پارسیان در دوره هخامنشیان از غرب به سواحل انگلستان و از شرق سواحل غربی چین و احتمالا دریای بیکران آرام و از شمال تا شمالگان و از جنوب تا دل آفریقا بود.

اما چرا سیلاک مناطق بحرین و عمان و یمن را مورد توجه قرار داده بود؟او می گفت: اگر کسی به بحرین تسلط پیدا می کرد به خودی خود بر خلیج فارس تسلط می یافت و اگر کسی بر عمان تسلط می یافت بر دریای مکران و اقیانوس هند و راه عبور و مرور به شرق و چین تسلط می یافت و اگر کسی به یمن و تنگه مجاور آن سلطه می یافت در واقع بر کل جهان مسلط می شد زیرا تنها راه جریان ثروت حتی قبل از حفر اولیه کانال سوئز توسط هخامنشیان آن مسیر ها بود و یکی از علل ثروتمندی هخامنشیان علاوه بر سیستم دیوانی و مالی منظم تسلط بر این مناطق بود.

به اعتقاد لوهازان (معاصر) حتی در دنیای امروز نیز اگر کشوری بر این مناطق مسلط باشد می تواند جهان و دیگر کشورها را تحت فشار بگذارد. از دیگر دلایل اهمییت خلیج فارس در نظریه سیلاک این است که محل اتصال سه قاره اروپا و آسیا و آفریقا و مرکز جهان است.

حکومت های باستانی ایران

هخامنشیان بنیان گذاران جغرافیای سیاسی

دولت باستانی هخامنشیان که به عنوان اولین و بزرگترین کشور جهان به ثبت یونسکو رسیده است دولتی فدرال یا ساتراپی بود که بر پهنه وسیعی از جهان یعنی از رود دانوب در اروپا و تا هند در آسیا و بسیاری سرزمین های دیگر فرمان راند و شیوه حکومت داری و مردمداری آنان مورد استقبال سیاستمداران بعد از آن ها قرار گرفت. هخامنشیان در دوران ثبات خود بر گسترش راهای اصلی و ایجاد سپاهی منظم و طبقه بندی شده و مطالعات جغرافیایی تاکید داشتند.

در واقع مفهوم (state) در اروپا از مفهوم کشور در میان هخامنشیان برداشته شده است که امروز شاید معدود افرادی همچون دکتر حیدر و دکتر پاپلی و دکتر حافظ نیا این مسئله را دوباره مطرح کردند.

کوروش کبیر

کوروش کبیر به عنوان بنیان گذار رسمی هخامنشیان و کشور ایران و توسعه

دهند قلمرو ایران مردی نبود که از مسائل پیرامون غافل باشد. از جمله مواردی که نشان دهنده روشن بینی این بزرگمرد است احداث دیواری در شمال ایران زمین برای جلوگیری از هجوم اقوام بربر به ایران بود او با توجه به دانش جغرافیایی در آن زمان دانست که با کشیدن دیواری سد مانند در منطقه قفقاز بر روی تنگه داربال راه نفوذ اقوام بربر را به ایران بسته است.

از دیگر مسائل مورد توجه وی اوضاع داخلی و وضعیت مردمان دیگر حکومت ها بود و از این طریق نیز به راحتی و با استقبال مردمی وی توانست بر بابل و لیدیه تسلط یابد.

مسئله ی اقلیت ها در دوران باستان

در جغرافیای سیاسی اقلیت ها و حضور آنان مسئله ی با اهمیتی است هخامنشیان در دستگاه کشورداری خود به درستی دریافته بودند که احترام و ایجاد فضا برای فعالیت های اقلیت ها در حفظ ثبات داخلی کشور موثر است و در واقع این سیستم فدرال به خودی خود نوعی فضا را برای اقلیت ها محیا می کرد. «شعار دادگری برای همه» و ایجاد فذارسیونی از ملت های مشترک المنافع را می توان بنیانی بر حکومت های دموکراتیک در قرن های بعدی دانست.

فرمان کوروش بزرگ مبنی بر آزادی یهودیان و رفتار همراه با عفو وی برای اقلیت ها جالب و جذب کننده بود و همچنین لغو برده داری را نیز می توان از دیگر اقدامات موثر سیاسی برای توسعه ی قدرت هخامنشیان و تحکیم حقوق اقوام و اقلیت ها دانست. هخامنشیان در حقیقت کشوری براساس واحدهای فرهنگی ملی شکل داده بودند که در نوع خود شکل کامل دموکراسی دولت شهری آتنی در سطح یک کشور بود.

حفر کانال سوئز

حفر کانال سوئز در عصر هخامنشیان نیز موکد این واقعیت است که ایرانیان به اهمیت ارتباط بین دریای مدیترانه و دریای سرخ و خلیج فارس آگاه بودند. این کانال امروزه نیز پس از حفر دوباره مورد استفاده و یکی از مسیرهای پر تردد و مهم آبی جهان به شما می رود.

مفهوم ها و میراث های دوران شکوه پارسیان برای آیندگان

مفهوم هایی همچون مرز و کشور و ملی گرایی (ناسیونالیسم) برای اولین بار توسط ایرانیان استفاده و در عصر ساسانی به کمال رسید می توان گفت بسیاری از مفاهیمی که ما امروزه در جغرافیای سیاسی می شناسیم اولین بار توسط پارسیان به کار بسته شده و توسعه یافته شده است و از طریق فرهنگ های واسطه به غرب رسیدند برای مثال بسیاری اینگونه می پندارند که دولت هایی دارای قوه های مختلف توسط غربیان ایجاد شده در حالی که در دستگاه دولتی هخامنشیان مفاهیمی این گونه شکل گرفتند.

مقدسی در یکی از متون خود آورده است که عمر بن خطاب این گونه گفته است که دادگری را از انوشیروان کسری دادگر آموخته است و شاید علت آن این باشد که زمانی که در حکومت عمر بن خطاب جریان ثروت راهی دستگاه خلافت شد وی برای مدیریت و تقسیم بندی ثروت از ایرانیان کمک گرفت که تجربه ی فراوانی در این زمینه داشتند. دستگاه خلافت عباسیان نیز با تقلید از سیستم حکومتی ساسانیان و با مشارکت ایرانیان سالیان درازی پایدار ماند و ثروت فراوانی را با استفاده از سیستم بهره گیری منظم از نواحی مختلف که از ایرانیان آموخته بودند کسب کرد.

مفهوم مرز را به خوبی می توان در سروده های حماسی فردوسی دریافت که از آن جمله سروده ی بی نظیر آرش کمانگیر است که رود جیحون مرز بین ایران و توران قرار می گیرد. فردوسی می گوید که بهرام چهارم پس از پیروزی بر تورانیان دستور ساخت دیواری در مرز دو کشور را داد. مفهوم دادگری یک مفهوم فراگیر ایران باستان بود و ایرانیان بعد از اسلام با توجه به خواست همگانی به

تجدید حیات ملی خود در غالب مذهب شیعه پرداختند که یکی از اصول پنجگانه آن نیز برداشته از اصل باستانی دادگری در میانشان بود.

ساسانیان بر اصل حفظ خون بسیار تاکید داشتند و خود را از نسل هخامنشیان می دانستند آنان برای حفظ خون ایرانی به اقوام غیر بومی اجازه نامه های عبور از مرزها یا سکونت را می دادند و ساسانیان با شدت با هجوم اقوام جنوب خلیج فارس به ایران برخورد می کردند همچنین در سروده های شاهنامه نیز قابل شناسایی و بررسی است. برخی می پندارند که علت عدم وصلت ایرانیان و اعراب و نفرت تاریخی ایرانیان از اعراب تباه ساختن خون ایرانی است.

می توان گمان برد که برخی از اصول ناسیونال سوسیالیسم و حزب نازی برداشته شده و تقلید شده از مفهوم اصالت خون و نژاد در ایران باستان است که توسط فرهنگ های واسط یا مطالعات آریایی گرانی همچون چمبرلین و دوگیبینو و انجمن های تاریخی و مکتب آریایی گری قرن ۱۹ به حزب نازی انتقال یافته است.

ساسانیان و سیلاک هخامنشی

ساسانیان پیرو نظریه سیلاک بر همه آن مناطق دست یافتند و سرزمین های ماسون (یمن و عمان امروزی) و چند ساتراپ متحد ایرانی ایجاد کردند زیرا آن ها به این مسئله آگاه بودند که نظارت بر منطقه های جدا افتاده از واحد داخلی بسیار دشوار است. در سده ی دوم هجرت اعراب جای آن ایرانیان را گرفتند. دستیابی به آن مناطق برای ایرانیان بسیار مهم بود زیرا می توانست به عنوان عقبه برای حملات نظامی و یا اشراف بر مسیر های تجارت و تحت فشار قرار دادن روم استفاده کنند.

صفویان و بازگشت به راه گذشتگان

در عهد صفوی بار دیگر نظریه سیلاک مورد توجه قرار گرفت و سیستم ساتراپی یا فدرال تحت نام «بیگ بیگلی» احیا شد و دست آورد ایرانیان باستان در زمینه جغرافیای سیاسی بار دیگر مورد استفاده شاهان صفوی قرار گرفته علاوه بر همه اینها صفویان نقش به سزای در احیا ملی گرایی ایرانی و فرهنگ ایرانی داشتند.

نتیجه گیری

در کل می توان این گونه نتیجه گرفت ایران به عنوان آغاز کننده و توسعه دهند داش جغرافیا و جغرافیای سیاسی می تواند مطرح باشد و می توان با بررسیهای جزئی در فرهنگ پایه ایرانی و فرهنگ های واسط نقش ایران را در توسعه علم جغرافیا خصوصا در ایران باستان و عهد صفوی و پس از اسلام مورد بررسی قرار داد.

آبشخورها

میانی جغرافیای سیاسی – دکتر میر حیدر – دکتر عمران راستی – فاطمه سادات میر احمدی – انتشارات سمت – ۱۳۹۲
قلمرو وفلسفه جغرافیا – دکتر احمد پور احمد – انتشارات دانشگاه تهران – ۱۳۸۹
ویکی پدیای پارسی
مقدمه ای بر جغرافیای سیاسی دریا – زهرا پیشگاهی فرد – دانشگاه تهران – ۱۳۸۴
اصول و مفاهیم ژئوپلتیک – محمد رضا حافظ نیا – مشهد – پاپلی – ۱۳۸۵
ژئو پلتیک اقلیت ها – جرج پی یر – ترجمه سیروس سهامی – مشهد – واقفی – ۱۳۳۴

ایران باستان به روایت موزه بریتانیا – جان کورتیس – ترجمه آذر بصیر – امیر کبیر – ۸۷

شاهنامه فردوسی – ابوالقاسم فردوسی – مسکو۱۳۵۶

کوروش نامه – گزنفون